

Västra Götalandsregionen, Data och analys, Samhällsanalys
2020-06-04
VGR Analys 2020:30
Diarienummer: KUN 2020–00347

Sammanfattning av uppföljning av kultursamverkansmodellen 2015 – 2019

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen (VGR) fördelade 323,7 miljoner från Statens kulturråd till 27 verksamheter i Västra Götaland 2019.

VGR fördelar sedan 2011 statliga bidrag till vissa kulturverksamheter genom kultursamverkansmodellen. 2019 fördelade kulturnämnden 323 697 000 kronor i statliga medel till 27 verksamheter. Regioner och landsting redovisar årligen hur de har fördelat de statliga medlen, liksom den verksamhet som har bedrivits under föregående år, enligt särskilda riktlinjer från Statens kulturråd.

Syftet med denna rapport är att sammanfatta resultat från 2019 och beskriva utvecklingen över tid för den kvantitativa uppföljningen av kultursamverkansmodellen till Statens kulturråd. Därutöver presenteras resultatet av Kulturrådets separata uppgiftsinsamling 2019 med temat breddat deltagande. Insamlingen skedde genom en enkät vilken besvarades av 23 verksamheter i samverkansmodellen.

Nästan 58 procent av offentliga bidrag till verksamheter inom kultursamverkansmodellen kommer från VGR.

Den största offentliga finansiären av verksamheterna i kultursamverkansmodellen är VGR. Andelen finansiering från VGR ökade från 55 procent vid kultursamverkansmodellens införande 2010 till 58 procent 2019. Andelen kommunal finansiering ökade från 16 procent till 18 procent under samma tidsperiod. Andelen statlig finansiering minskade dock kontinuerligt från 29 procent 2010 till 24 procent 2019.

Regionala bidrag ökade med drygt 22 procent sedan kultursamverkansmodellens införande 2010.

VGR har ökat sitt årliga bidrag till verksamheter inom kultursamverkansmodellen sedan kultursamverkansmodellens införande. I procent ökade VGR bidragen med 22,4 procent sedan kultursamverkansmodellen sjösattes 2010. Jämfört med 2018 ökade bidraget med en halv procent (avser fasta priser).

Statliga bidrag har legat på samma nivå som vid kultursamverkansmodellens införande.

De statliga årliga bidragen till verksamheter inom kultursamverkansmodellen har i realiteten legat på samma nivå under åren. Jämförelsen med 2018 visar en lätt minskning med en halv procent 2019 (avser fasta priser).

Kommunala bidrag ökade med 31 procent sedan kultursamverkansmodellens införande, utan minskar med drygt 6 procent jämfört 2018.

Det tyder på att det försämrade ekonomiska läget har lett till besparingar i de kommunala kulturbudgetarna (avser fasta priser).

Minskad scenkonstpublik men ökning av antalet barn i publiken. Antalet föreställningar och konserter bibehölls.

De tio scenkonstverksamheterna i samverkansmodellen spelade under 2019 totalt 2 406 föreställningar och konserter både på hemarena och vid turné, varav 877 riktade sig till barn. Antalet föreställningar bibehölls jämfört med 2018, bortsett de för barn som minskade stadigt, med nio procent under de senaste fem åren. Publiken minskade 2019 till totalt 698 000 personer, medan antalet barn i publiken ökade till 127 000.

1 280 programaktiviteter inom scenkonstområdet med 74 300 deltagare varav 30 procent barn.

Under 2019 arrangerades 1 280 programaktiviteter inom scenkonstområdet, varav 36 procent riktade sig till barn. Totalt deltog ett rekordantal av 74 300 personer i dessa programaktiviteter, varav 22 600 (30 %) var barn. I likhet med föreställningar och konserter är det fler programaktiviteter som riktar sig till barn än andelen barn bland deltagare. Resultaten antyder att meningsfulla aktiviteter för yngre målgrupper i högre utsträckning kännetecknas av eget deltagande och kräver ett mindre format.

Antalet anläggningsbesök till museerna ökade från 1 935 600 år 2018 till 2 168 100, medan antalet verksamhetsbesök minskade från 1 760 100 år 2018 till 1 708 500.

Antalet besök av barn och unga ökade.

Ett stabilt antal av ungefär 2 miljoner besökare till museerna redovisades årligen till och med 2018 och det ökade 2019 till 2 168 100 anläggningsbesök. Antalet utställningar bibehölls runt 170. Antalet barn och unga redovisas som verksamhetsbesök och gick upp till 471 900 år 2019, som är 28 procent av det totala verksamhetsbesöket. Antalet barn och unga fluktuerar över tid runt medelvärdet 478 800. Bohusläns museum redovisar flest besökare (avser verksamhetsbesök).

Museerna anordnade 10 270 programaktiviteter, varav 4480 (43 %) riktade till barn och unga.

Den mest förekommande programverksamheten är visningar och guidningar, ett total av 5520 har redovisats varav 43 procent för barn och unga.

Föreningsarkivens totala storlek är 4 515 hyllmeter.

Föreningsarkiven har under 2019 arrangerat 87 publika aktiviteter varav 50 arkivvisningar och 14 utställningar. Antalet deltagare var 6 900 personer.

Resultaten av Kulturrådets enkät om breddat deltagande visar följande:

- Kulturinstitutionernas arbete med att vidga deltagandet är bra förankrat i styrdokumentet och utgör en viktig del av ordinarie verksamhet.
- Kulturinstitutionerna satsar framförallt på utvecklingen av kvalitativa, fördjupande och långsiktiga relationer med målgrupper och med aktörer som representerar målgrupper i stället för satsningar som primärt ökar antalen besökare och deltagare.
- Kulturinstitutionerna ser ett behov av att öka kompetenser och resurser för att kunna utveckla långsiktiga relationer med vissa målgrupper. Ett problem är att resurserna för att utveckla målgruppsinriktad verksamhet som ska bredda deltagandet i regionen är begränsade. Arbetet är arbetskrävande och ger nästan inga intäkter.
- Ett annat behov berör utvecklingen av digitalt innehåll som är tillgängligt via internet.
- Metoder för att få kunskap om publiken är publikundersökning, arbete med publikutveckling och marknadsföring, uppföljningar med deltagare och samarbetspartner, digitala biljettsystem, sociala medier och den Västsvenska SOM-undersökningen av besöksmål och kulturvanor.

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	6
1. Ekonomi	7
2.1 Utveckling över tid av årliga statliga, regionala och kommunala bidrag i kultursamverkansmodellen.....	7
2.2 Procentuell fördelning av årliga statliga, regionala och kommunala bidrag i kultursamverkansmodellen 2010–2019	9
2.3 Årliga statliga och regionala bidrag per kulturområde 2019.....	10
2.5 Nationell utblick av satsningar inom kultursamverkansmodellen.....	11
2. Scenkonst	12
3.1 Scenkonstinstitutioner i kultursamverkansmodellen.....	12
3.2 Resultat från 2019.....	12
3.2.1 Föreställningar, konserter och publik i Västra Götaland.....	12
3.2.2 Programaktiviteter och deltagare i Västra Götaland.....	13
3.3 Publik till föreställningar och konserter 2015–2019	13
3.4 Deltagare i programaktiviteter 2015 – 2019.....	15
3.5 Scenkonstinstitutionernas arbete med att vidga deltagande: en kvalitativ fördjupning	17
3.5.1 Styrdokument och arbetssätt.....	17
3.5.2 Behovet av att utveckla nya arbetssätt för att vidga deltagandet.....	20
3.5.3 Kunskap om publiken.....	20
3.5.4 Övriga reflektioner	21
3. Museer och hemslojd	21
4.1 Museer inom kultursamverkansmodellen.....	21
4.2 Resultat från 2019.....	22
4.2.1 Utställningar och besök	22
4.2.2 Programaktiviteter och deltagare.....	23
4.3 Besök till utställningar 2015 – 2019.....	23
4.4 Museers och konsthallars programaktiviteter 2019.....	25
4.5 Arbete inom museiverksamhet och bild och form för att vidga deltagandet: en kvalitativ fördjupning.....	26
4.5.1 Styrdokument och arbetssätt.....	26
4.5.2 Behovet av att utveckla nya arbetssätt för att vidga deltagandet.....	29

4.5.3 Kunskap om besökare.....	29
4.5.4 Utmaningar och övriga reflektioner	30
5. Arkiv	31
5.1 Resultat från 2019.....	31
5.2 Arkivens arbete med att vidga deltagandet: en kvalitativ fördjupning....	31
5.2.1 Arbetssätt.....	31
5.2.2 Kunskap om vilka som tar del av verksamheten	32
5.2.3 Behovet av att utveckla nya arbetssätt för att vidga deltagandet.....	32
Bilaga 1: 27 verksamheter i kultursamverkansmodellen 2019	33
Bilaga 2: Kulturrådets enkät om breddat deltagande	34
Enkätens syfte.....	34
Vad som avses med breddat deltagande i enkäten	34
Enkätfrågor	34

Inledning

Västra Götalandsregionen (VGR) fördelade 323,7 miljoner från Statens kulturråd till 27 verksamheter i Västra Götaland 2019

VGR fördelar sedan 2011 statliga bidrag till vissa kulturverksamheter genom kultursamverkansmodellen. Med utgångspunkt i kulturplanen 2016 - 2019, tilldelade Statens kulturråd 323 697 000 kronor till VGR år 2019. Kulturnämnden fördelade sedan dessa medel till 27 verksamheter inom följande konst- och kulturområden i enlighet med förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete,
- professionell bild- och formverksamhet,
- biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet och
- främjande av hemslöjd.

Kvantitativ redovisning i Kulturdatabasen

Regioner redovisar årligen hur de fördelat de statliga medlen över ovanstående områden, liksom den verksamhet som bedrivits under föregående år, enligt särskilda riktlinjer från Kulturrådet. En Kulturdatabas utvecklades av region Skåne och den används av regioner bland annat för kvantitativ uppföljning till Kulturrådet. 2018 övertog Myndigheten för Kulturanalys ägarskapet för Kulturdatabasen. Kulturanalys har ansvar för officiell statistik inom stora delar av kulturområdet samt att löpande utvärdera kultursamverkansmodellen och dess långsiktiga effekter. 2020 sätts en ny kulturdatabas med ett nytt frågeformulär. Systemet används av Kulturanalys för att samla in data till officiell statistik för museer och scenkonst, av regioner för uppföljning av verksamheter med regionala bidrag och av Kulturrådet för uppföljning av statliga bidrag enligt kultursamverkansmodellen. Genom att samordna dessa redovisningar i nya Kulturdatabasen minskar den administrativa belastningen för kulturverksamheter.

Förenklad kvalitativ redovisning

Kulturrådet har förenklat sina riktlinjer för kvalitativ uppföljning från 2020 och begär inte längre en kvalitativ uppföljningsrapport från regionerna. Kvalitativ redovisning består av verksamheternas årsredovisningar och verksamhetsberättelser vilka bifogas i Kulturdatabasen, och därutöver eventuella separata uppgiftsinsamlingar. Separata uppgiftsinsamlingar sker i enlighet med särskilda instruktioner från Kulturrådet. En separat uppgiftsinsamling kan exempelvis syfta till att belysa ett specifikt kulturområde, genreöverskridande verksamhet eller olika samarbeten och nationella kulturpolitiska mål.

Temat för den separata uppgiftsinsamlingen år 2019 var breddat deltagande och insamlingen bestod av en enkät som verksamheterna som får stöd genom kultursamverkansmodellen besvarade under våren. Enkäten syftade till att fördjupa kunskapen om hur de ser på och eventuellt arbetar med frågor som rör tillgängliggörande av kultur. Enkätfrågorna berör konkreta arbetssätt såväl som

identifierade hinder och möjligheter för att nå grupper som i mindre utsträckning tar del av och deltar i konst- och kulturverksamheter.

Syftet är att sammanfatta uppföljning till Statens kulturråd 2015–2019

Syftet med denna rapport är att sammanfatta resultat från den kvantitativa uppföljningen av kultursamverkansmodellen 2019. Syftet är också att beskriva publikutvecklingen av verksamheten för åren 2015 – 2019 för scenkonstinstitutioner, museer och arkiv. Dessutom beskrivs resultaten av Kulturrådets enkät om breddat deltagande.

Rapporten ger en begränsad bild av scenkonsten och museiverksamhet i Västra Götaland, eftersom kultursamverkansmodellen enbart inkluderar 27 verksamheter i Västra Götaland.

1. Ekonomi

2.1 Utveckling över tid av årliga statliga, regionala och kommunala bidrag i kultursamverkansmodellen

Regional och kommunal finansiering i kultursamverkansmodellen har ökat betydligt mer än den statliga.

De totala offentliga årliga bidragen i kultursamverkansmodellen uppgick till 1,32 miljarder kronor 2019, varav 763 miljoner från Västra Götalandsregionen (VGR), 324 miljoner från staten och 237 miljoner från kommunerna. För att bibehålla hög kvalitet och säkerställa konstnärlig utveckling, ger VGR kulturinstitutionerna årlig uppräknings och i vissa fall även extra tillskott av medel.

Tabell: Statliga, regionala och kommunala årliga bidrag i kultursamverkansmodellen 2010 – 2019, miljoner kronor i löpande priser

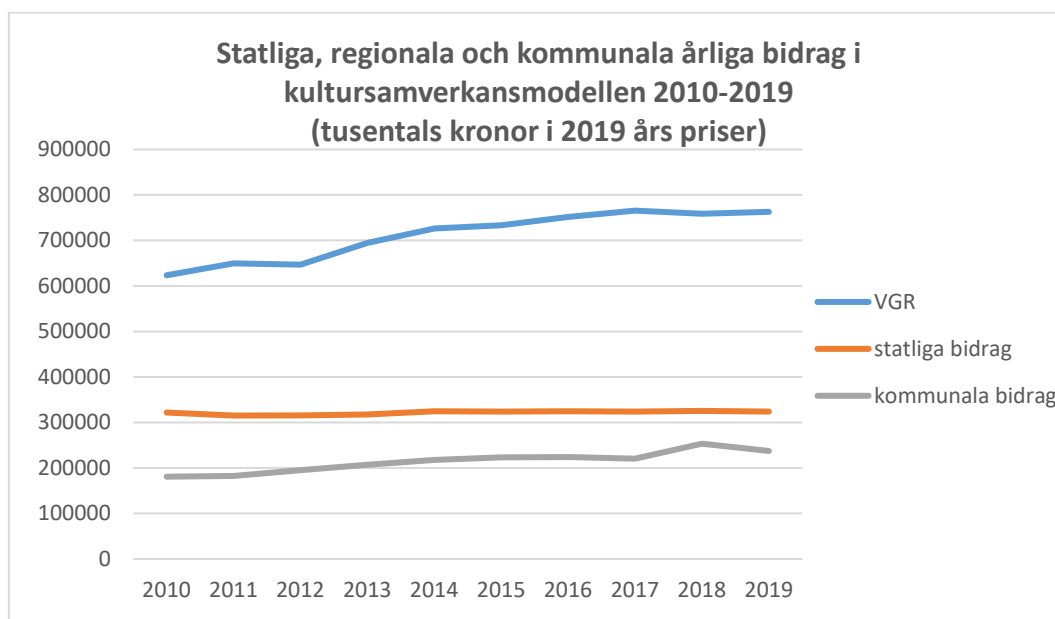
År	statliga bidrag	regionala bidrag	kommunala bidrag	totala bidrag
2010	292	566	164	1 023
2012	297	608	184	1 089
2014	304	681	204	1 190
2015	304	687	209	1 200
2016	307	712	212	1 231
2017	312	738	213	1 262
2018	320	746	249	1 314
2019	324	763	237	1 324
Ökning i procent 2018 - 2019	1,2%	2,3%	-4,7%	0,7%
Ökning i procent 2010 - 2019	10,7%	34,8%	44,5%	29,5%

Källa: Uppföljning av kultursamverkansmodellen 2014, sidan 125, av Statens kulturråd för åren 2010 - 2014. Västra Götalandsregionens kvantitativa uppföljning till Statens kulturråd för åren 2015 - 2019. Siffrorna redovisas i tusentals kronor i löpande priser.

Tabellen ovan visar utvecklingen mellan 2010 och 2019 i årliga bidrag från stat, VGR och kommuner i löpande priser till verksamheter i kultursamverkansmodellen. De årliga bidragen från VGR ökade med 2,3 procent 2019 jämfört med föregående år och med 34,8 procent sedan kultursamverkansmodellens införande 2010. Detta kan jämföras med att de statliga årliga bidragen till samma kulturverksamheter ökade med 10,7 procent under samma tidsperiod.

De kommunala årliga bidragen i kultursamverkansmodellen minskade med 4,7 procent jämfört med föregående år. Minskningen är oroande med tanke på att ett kommunalt bidrag på 22,4 mnkr till Textilmuseet tillfördes kultursamverkansmodellen 2018 då museet tillträdde samverkansmodellen. Däremot ökade de kommunala bidragen i ett längre tidsperspektiv, med 44,5 procent 2019 jämfört med 2010.

Viktigt att poängtera är att utvecklingen över tid hittills har beskrivits i löpande priser, den reella ökningen är betydligt mindre när hänsyn tagits till inflation. I figuren nedan har siffrorna justerats enligt konsumentprisindex och illustrerar årliga bidrag från stat, VGR och kommuner till verksamheter i kultursamverkansmodellen 2010 – 2019 i 2019 års priser.

Kommentar: Figuren visar utvecklingen av statliga, regionala och kommunala årliga bidrag till verksamheter inom kultursamverkansmodellen 2010 - 2019 i tusentals kronor. Siffrorna är justerade enligt konsumentprisindex och presenteras i 2019 års priser. Statistiken har beräknats utifrån verksamheternas redovisningar i Kulturdatatabasen för 2012 - 2019 och utifrån Västra Götalandsregionens redovisningar till Statens kulturråd för 2010 - 2011. **Källa:** Uppföljning av kultursamverkansmodellen 2014, sidan 125, av Statens kulturråd för åren 2010 - 2014. Västra Götalandsregionens kvantitativa uppföljning till Statens kulturråd för åren 2015 - 2019.

Bidrag från VGR ökade med drygt 22 procent sedan kultursamverkansmodellens införande 2010.

Figuren ovan visar att när siffrorna justerats enligt konsumentprisindex, så kvarstår det faktum att VGR:s årliga bidrag till verksamheter inom kultursamverkansmodellen har ökat sedan kultursamverkansmodellens införande med 22,4 procent. Jämfört med 2018 ökade bidraget med en halv procent (avser fasta priser).

Statliga bidrag har legat på samma nivå som vid kultursamverkansmodellens införande

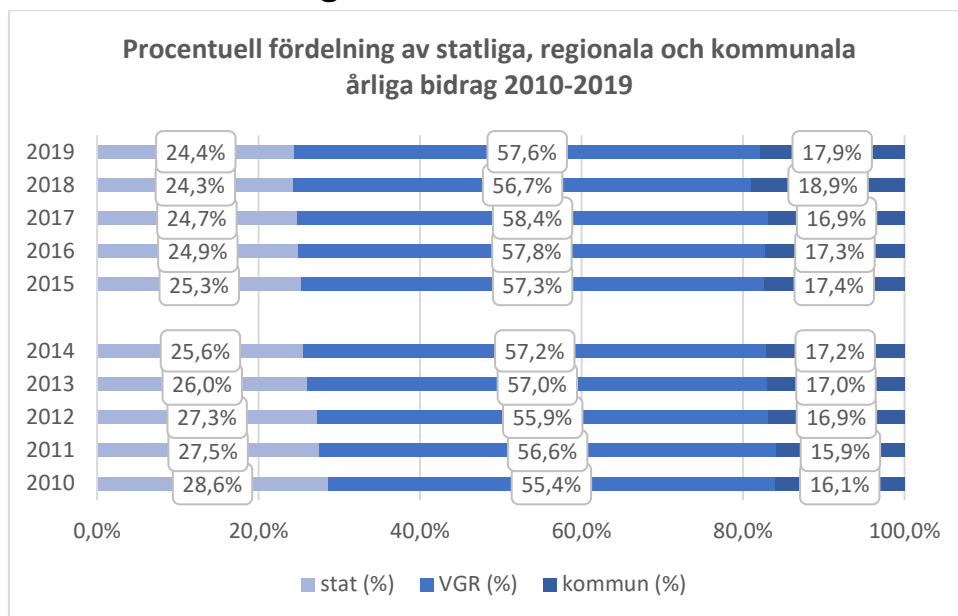
De statliga årliga bidragen till verksamheter inom kultursamverkansmodellen har i realiteten legat på samma nivå under åren. Jämförelsen med 2018 visar en lätt minskning med en halv procent 2019.

Kommunala bidrag ökade med 31 procent sedan kultursamverkansmodellens införande men minskar kraftigt 2019 jämfört med 2018

De kommunala årliga bidragen till verksamheter inom kultursamverkansmodellen ökade med 14,8 procent 2018 jämfört med 2017, framförallt som följd av att Textilmuseet tillkom modellen 2018. År 2019 minskade de kommunala bidragen dock kraftigt, med -6,4 procent jämfört 2018, vilket tyder på att det försämrade ekonomiska läget har lett till besparingar i de kommunala kulturbudgetarna.

Sammantaget ökade de offentliga (statliga, regionala och kommunala) årliga bidragen till verksamheterna i kultursamverkansmodellen med 17,5 procent mellan 2010 och 2019, räknat i 2019 års priser. År 2019 uppgick de årliga offentliga bidragen till cirka 1,32 miljarder kronor, som är en minskning med en procent jämfört med 2018.

2.2 Procentuell fördelning av årliga statliga, regionala och kommunala bidrag i kultursamverkansmodellen 2010–2019

Kommentar: Figuren visar procentuell fördelning av statliga, regionala och kommunala årliga bidrag till verksamheter inom kultursamverkansmodellen 2010 – 2019. **Källa:** Uppföljning av kultursamverkansmodellen 2014, sidan 125, av Statens kulturråd för åren 2010 - 2014. Västra Götalandsregionens uppföljning till Statens kulturråd för åren 2015 - 2019.

Nästan 58 procent av offentliga bidrag till verksamheter inom kultursamverkansmodellen kommer från VGR.

Statens kulturråd konstaterar i uppföljningen av kultursamverkansmodellen 2018 att på nationell nivå andelen statliga bidrag har minskat i förhållande till de regionala och

kommunala bidragen¹. Denna slutsats bekräftas i figuren nedan, som illustrerar procentuell fördelning av årliga bidrag från stat, VGR och kommuner till verksamheter inom kultursamverkansmodellen 2010 - 2019.

Figuren ovan synliggör att VGR har varit den största offentliga finansiären av verksamheterna i kultursamverkansmodellen. Andelen finansiering från VGR ökade från 55 procent vid kultursamverkansmodellens införande 2010 till nästan 58 procent 2019, men har stabiliserats under de senaste åren. Andelen kommunal finansiering ökade från 16 procent 2010 till 18 procent 2019. Andelen statlig finansiering minskade dock från 29 procent 2010 till 24 procent 2019.

2.3 Årliga statliga och regionala bidrag per kulturområde 2019

Tabell: Fördelning av statliga och regionala årliga bidrag till 27 verksamheter inom kultursamverkansmodellen 2019, i miljoner kronor

Konst- & kulturområde	statliga bidrag	regionala bidrag	bidrag totalt	andel av bidrag totalt
Scenkonst	263,2	562,6	825,8	76,0%
Museer	36,8	152,9	189,7	17,5%
Bild- och form	8,7	11,6	20,3	1,9%
Bibliotek och läsfrämjande	7,7	19,0	26,6	2,5%
Arkiv	1,7	2,2	3,9	0,4%
Film	3,6	14,6	18,3	1,7%
Hemslöjd	2,0	0	2,0	0,2%
Summa	323,7	762,9	1 086,6	100,0%

Källa: Statistiken är sammanställd utifrån verksamheternas redovisningar i Kulturdatabasen för 2019, enligt definitioner som framgår av riktlinjer från Statens kulturråd.

Tabellen visar fördelningen av årliga bidrag från stat, VGR och kommuner till 27 verksamheter inom kultursamverkansmodellen 2019 uppdelat på respektive konst- och kulturområde. Enligt Kulturrådets riktlinjer görs fördelningen i rapporteringen av regionen och inte av verksamheterna i Kulturdatabasen. Dessutom ska från 2019 även de regionala bidragen fördelas per kulturområde. Eftersom underlag saknas och statliga och regionala bidrag inte separat tilldelas till verksamheterna, följer VGR en egen huvudindelning och bör den här fördelningen tolkas försiktigt. Till exempel har Bohusläns museums konsthall (museum), Göteborgs konstmuseum (museum) och KulturUngdom (scenkonst) bild- och formverksamhet, men tilldelade bidrag inom området särredovisas inte.

I tidigare uppföljningar hade de kulturfrämjande verksamheterna Kultur i Väst, KulturUngdom, Kulturakademin och Riksteatern Väst en separat kategori, men från och med 2019 redovisas främjande verksamhet per kulturområde. KulturUngdom, Riksteatern Väst och Kulturakademin redovisar inom området scenkonst, medan Kultur i Väst fördelas över områdena scenkonsten, bibliotek och film.

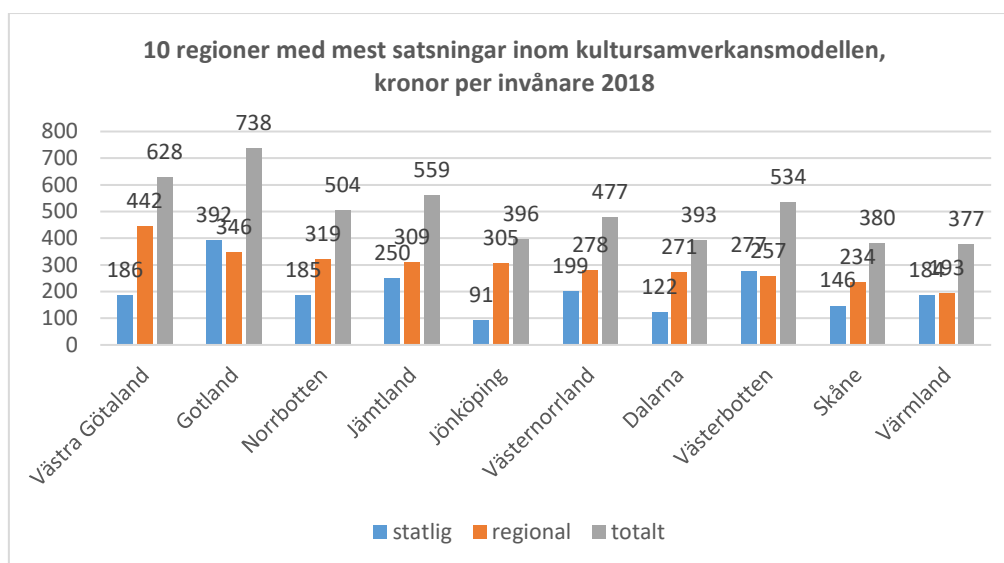
¹ Kulturrådet (2020); *Kultursamverkansmodellen: uppföljning av kulturområdenas årliga bidrag 2010 – 2018*; sidor 5 och 15.

Resultaten från 2019 visar att 76 procent av den offentliga finansieringen i kultursamverkansmodellen gick till scenkonsten och 17,5 procent till museiverksamheten. De resterande 6,5 procenten fördelades mellan de övriga områdena.

2.5 Nationell utblick av satsningar inom kultursamverkansmodellen

Statliga och regionala satsningar inom kultursamverkansmodellen är högst på Gotland, i Västra Götaland och i Jämtland

Västra Götalandsregionen (VGR) är den region i landet som satsar mest på kultur, både i kronor och ören och utslaget per invånare. Beträffande de statliga satsningarna inom kultursamverkansmodellen, hamnar VGR på femte plats med 186 kronor per invånare år 2017. Sammantaget är statliga och regionala årliga bidrag inom kultursamverkansmodellen högst per invånare på Gotland, i Västra Götaland och i Jämtland, vilket illustreras i figuren nedan.

Källa: Statens kulturråd: Kultursamverkansmodellen: uppföljning av kulturområdenas årliga bidrag 2010 – 2018, sidor 19 och 21.

Kommentar: De 10 regionerna ovan har totalt mest satsningar per invånare inom kultursamverkansmodellen 2018. Se publikation från Statens kulturråd för övriga 10 regioner. Stockholms län har inte ingått i kultursamverkansmodellen.

Figuren ovan synliggör de 10 regionerna med mest statliga och regionala kultursatsningar i kultursamverkansmodellen per invånare 2018. Statliga årliga bidrag per invånare är högst på Gotland (392 kr), i Västerbotten (277 kr) och i Jämtland (250 kr). Minst statliga årliga bidrag per invånare får Halland (85 kr) och Jönköping (91 kr). Regionala årliga bidrag per invånare är högst i Västra Götaland (442 kr), på Gotland (346 kr) och i Norrbotten (319 kr).

De statliga årliga bidragen ökade mest till Halland (14,4 procent) och Södermanland (9,3 procent) mellan 2010 och 2018 och minst till Västmanland (-0,7 procent) och

Östergötland (-0,1 procent). De statliga årliga bidragen till Västra Götalandsregionen ökade med en halv procent mellan 2010 och 2018².

2. Scenkonst

3.1 Scenkonstinstitutioner i kultursamverkansmodellen

Följande nio scenkonstinstitutioner ingår i kultursamverkansmodellen 2019:

1. Borås Stadsteater (**teater** och dans)
2. Folkteatern (**teater**)
3. Göteborgs dans- och teaterfestival
4. GöteborgsOperan (**musik** och dans)
5. Göteborgs Stadsteater (**teater**)
6. Göteborgs Symfoniker (**musik**)
7. Göteborg Wind Orchestra (**musik**)
8. Regionteater Väst (**teater** och dans)
9. Vara Konserthus (**musik, dans** och teater)

I Västra Götaland verkar flera scenkonstinstitutioner, vars uppsättningar och konstnärliga framgångar är omtalade både nationellt och internationellt. *Göteborgs Symfoniker* är Sveriges Nationalorkester. *GöteborgsOperan* är ett av norra Europas ledande operahus och deras danskompani utmärker sig nationellt och internationellt. *Vara Konserthus* har satt kommunen Vara på Sveriges kulturkarta och är huvudman för det internationellt erkända Bohuslän Big Band. *Göteborg Wind Orchestra* är en av landets få professionella blåsorkestrar med en stor genrebredd i repertoaren. Orkestern kommer att läggas ned 2020 efter att Göteborgs Stad har halverat sitt verksamhetsstöd.

Västra Götalands teaterlandskap omfattar både framstående institutioner och ett stort antal fria teaterproducenter. På *Folkteatern i Göteborg* spelas teater med stark konstnärlig profil och här får även ung scenkonst och amatörteater plats på scen. *Göteborgs Stadsteater* spelar föreställningar på scenerna på Götaplatsen och på Backa Teater, som spelar för fulla hus för barn och unga. *Göteborg Dans & Teater Festival* går av stapeln vartannat år men ägde inte rum 2019. *Regionteater Väst* är Sveriges största turnerande scenkonstinstitution för ung publik och har de senaste åren uppnått flera konstnärliga framgångar. *Borås Stadsteater* har investerat för framtiden och fått ett lyft med en modern scenteknik.

3.2 Resultat från 2019

3.2.1 Föreställningar, konserter och publik i Västra Götaland

På de nio scenkonstinstitutionerna har det under 2019 spelats totalt 2410 föreställningar och konserter, varav 37 procent riktade sig till barn mellan 0 och 18 år. Publiken uppgick till totalt 705 100 personer, varav 18 procent var barn. Detta resultat tyder på att de stora salongerna fylls med vuxen publik, medan föreställningar och konserter som

---

² Kulturrådet (2020); *Kultursamverkansmodellen: uppföljning av kulturområdenas årliga bidrag 2010 – 2018*; sidor 18, 19 och 21.

riktar sig till barn kräver ett mindre format för att vara meningsfullt för en yngre målgrupp.

Föreställningar /konserter	varav barn	% barn	Publik	varav barn	% barn
2410	880*	36%	698 000	127 000	18%

*Göteborgs stadsteater har inte redovisat antalet barnföreställningar för 2019 och därför har siffran reviderats med uppgifter för 2018.

3.2.2 Programaktiviteter och deltagare i Västra Götaland

De nio scenkonstinstitutionerna arrangerade 1 280 programaktiviteter 2019, varav 42 procent riktade sig till barn mellan 0 och 18 år. Totalt deltog 74 300 personer i dessa programaktiviteter, varav 30 procent var barn. Programaktiviteter inom scenkonstområdet kan till exempel vara introduktion till föreställning/konsert, publiksamtal, tonsättarsamtal, möte med koreograf, workshop och föreläsningar.

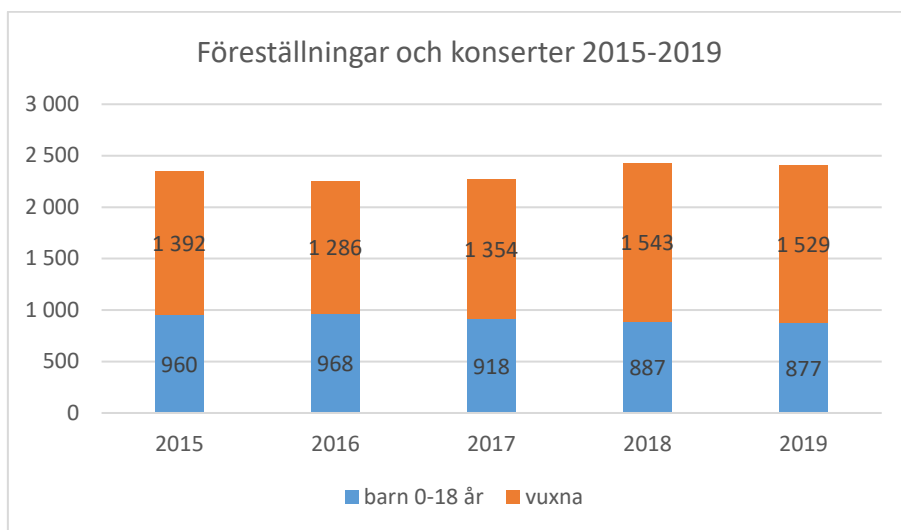
Program-aktiviteter	varav barn	% barn	Deltagare	varav barn	% barn
1 280	540	42%	74 300	22 600	30%

3.3 Publik till föreställningar och konserter 2015–2019

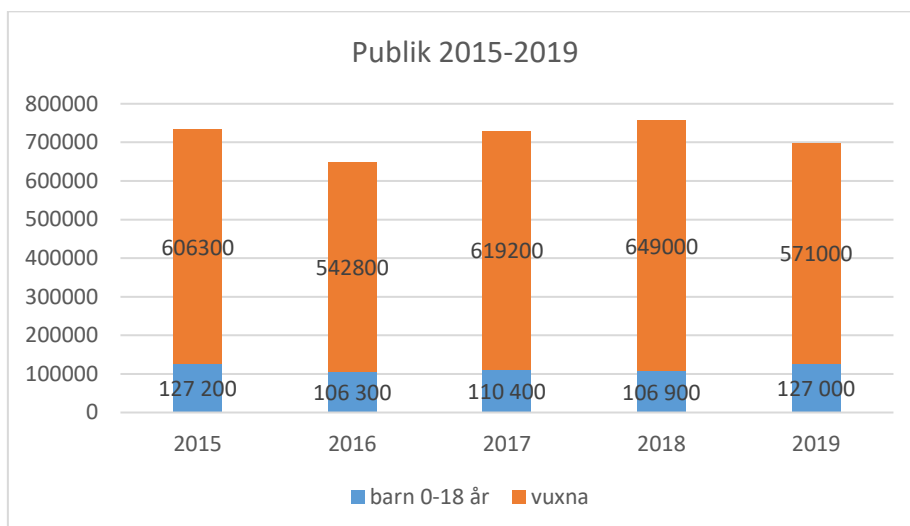
I följande avsnitt beskrivs utvecklingen av antalet föreställningar, konserter och publik över tid till nio scenkonstinstitutioner i kultursamverkansmodellen. Med publiken avses både den i Västra Götaland och den på turné i Sverige och världen. Göteborgs dans- och teaterfestival anordnas vartannat (jämna) år men inte 2019.

Figurerna på nästa sida illustrerar att antalet föreställningar och konserter 2019 var nästan oförändrat jämfört med året innan och ökade med sju procent jämfört med bottenåret 2016. Publiken minskade med sju procent jämfört med 2018 men låg fortfarande åtta procent högre än bottenåret 2016. 2018 var ett rekordår både när det gäller antalet föreställningar/konserter och antalet personer i publiken.

Däremot minskade stadigt antalet föreställningar och konserter som riktar sig till barn och unga stadigt, med nio procent under de senaste fem åren. Andelen föreställningar och konserter riktade till barn var ungefär 36 procent år 2019. Både antalet barn i publiken och andelen barn av den totala publiken låg på samma nivå som 2016. Jämfört med 2018 ökade antalet barn med 19 procent till 127 000 och andelen barn i publiken ökade från 14 till 18 procent.

Kommentar: Figuren visar föreställningar och konserter både på hemarena och vid turné för nio scenkonstinstitutioner 2015 – 2019. Barn avser upp till 18 år, förutom till Göteborgs Stadsteater upp till 26 år. Statistiken är sammanställd utifrån organisationernas årsredovisningar och redovisningar i Kulturdatabasen.

Kommentar: Figuren visar publik till föreställningar och konserter både på hemarena och vid turné för nio scenkonstinstitutioner 2015 – 2019. Med barn avses alla upp till 18 år, förutom för Göteborgs Stadsteater där samtliga upp till 26 år räknas med. Statistiken är sammanställd utifrån organisationernas årsredovisningar och redovisningar i Kulturdatabasen. Siffrorna är avrundade till hela hundratal.

Tabellen nedan visar antalet föreställningar, konserter och publik i Västra Götaland och på turné av scenkonstorganisationerna i kultursamverkansmodellen 2018 och 2019. Av tabellen framgår att antalet föreställningar bibehölls, medan antalet personer i publiken minskade 2019 jämfört med föregående år. GöteborgsOperan, Göteborgs stadsteater, Göteborgs Wind Orchestra och Varas konserthus har redovisat färre konserter och mindre publik jämfört med året innan. Däremot fick Borås stadsteater en ökad kapacitet 2019 efter en ombyggnation med ny scenteknik, alltså fler föreställningar och en större publik tillströmning. Folkteatern har också redovisat fler föreställningar och större publik. Göteborgs symfoniker har rapporterat fler konserter, utan att det har lett till ett högre antal personer i publiken.

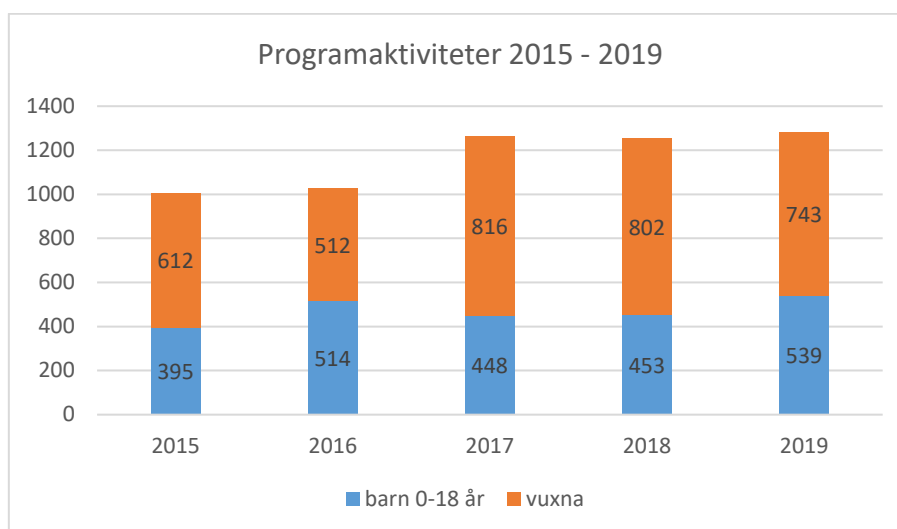
När det gäller antalet barn har alla scenkonstinstitutioner förutom Göteborgs Symfoniker och Göteborgs Wind Orchestra redovisat ökade besöksiffror.

Scenkonstorganisation	2018				2019				
	föreställning & konsert	total publik	varav barn	% barn	föreställning & konsert	total publik	varav barn	% barn	varav turné
Borås Stadsteater	63	6 600	1 600	24%	153	14 500	2 900	20%	
Göteborgs dans- och teaterfestival	36	7 500	1000	13%	redovisades ej besöksstatistik				
Folkteatern	169	15 800	600	4%	199	17 200	900	5%	0
GöteborgsOperan	386	272 500	22 700	8%	318	264 400	31 200	12%	21 600
Göteborgs Stadsteater	614	107 100	9 000	8%	607	99 100	14 900	15%	0
Göteborgs Symfoniker	234	164 100	31 100	19%	280	162 400	29 300	18%	15 000
Göteborg Wind Orchestra	64	22 600	3 900	17%	53	16 900	3 600	21%	1 100
Regionteater Väst	496	19 900	17 100	86%	466	21 600	18 000	83%	1 200
Vara Konserthus	368	139 800	19 900	14%	330	101 900	26 300	26%	10 000
Totalt	2 430	755 900	106 900	14%	2 406	698 000	127 000	18%	48 800

Kommentar: Tabellen visar föreställningar, konsert och publik både på hemarena och vid turné 2017–2018. Med barn avses alla upp till 18 år, förutom för Göteborgs Stadsteater där samtliga upp till 26 år räknas med. Statistiken är sammanställd utifrån redovisningarna i Kulturdatabasen. Publikisiffrorna är avrundade till hela hundratals.

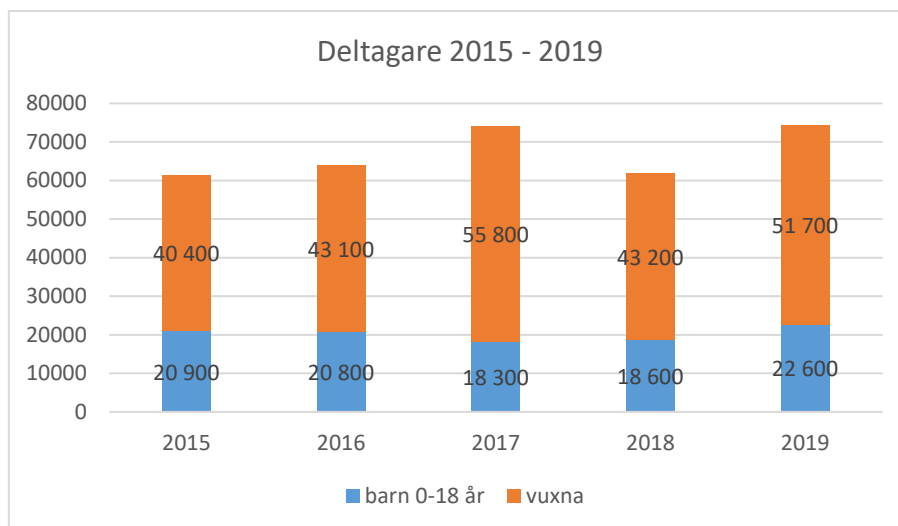
3.4 Deltagare i programaktiviteter 2015 – 2019

Följande avsnitt avser att beskriva utvecklingen av antalet programaktiviteter och deltagare över tid till nio scenkonstinstitutioner i kultursamverkansmodellen i Västra Götaland. Figuren nedan illustrerar att antalet programaktiviteter ökade stadigt från och med 2016 och att 2019 hade blivit ett rekordår. Antalet deltagare fluktuerade med ett toppår först 2017 med 74 100 deltagare och ytterligare ett 2019 med 74 300 deltagare. GöteborgsOperan och Göteborgs Symfoniker hade flest deltagare.

Kommentar: Figuren visar programaktiviteter i Västra Götaland både på hemarena och vid turné för nio scenkonstinstitutioner 2015 - 2019. Turné utanför Västra Götaland inkluderas ej i figuren. Med barn avses alla upp till 18 år, förutom för Göteborgs Stadsteater där samtliga upp till 26 år räknas med.

Antalet programaktiviteter specifikt riktade till barn varierade över tid mellan 395 under bottenåret 2015 och 539 under rekordåret 2019, som var en ökning med 19 procent jämfört med 2018. Andelen programaktiviteter som riktar sig till barn var 42 procent år 2019, som ligger nära genomsnittet på 41 procent för hela perioden 2015 – 2019. Ungefär 20 000 barn deltog årligen i programaktiviteter vid scenkonstinstitutionerna under de föregående åren, men 2019 ökade antalet till 22 600. År 2019 hade GöteborgsOperan särskilt framträdande projekt för barn och unga.

Kommentar: Figuren visar deltagare i programaktiviteter Västra Götaland både på hemarena och vid turné för åtta scenkonstinstitutioner 2015 - 2019. Turné utanför Västra Götaland inkluderas ej i figuren. Med barn avses alla upp till 18 år, förutom för Göteborgs Stadsteater där samtliga upp till 26 år räknas med. Siffrorna är avrundade till hela hundratal.

Tabellen nedan visar antalet programaktiviteter och deltagare i Västra Götaland på åtta scenkonstinstitutioner i kultursamverkansmodellen 2018 och 2019. Göteborg Wind Orchestra har inte redovisat programaktiviteter för 2018 och 2019.

Scenkonstinstitution	2018				2019				
	Program aktiviteter	deltagare totalt	varav barn	% barn	Program aktiviteter	varav barn	deltagare totalt	varav barn	% barn
Borås Stadsteater	132	1 800	400	21%	58	11	redovisades ej		
Göteborgs dans- och teaterfestival	36	1 600	100	7%	redovisades ej besöksstatistik				
Folkteatern	71	5 000	0	0%	65	4	3 500	200	5%
GöteborgsOperan	616	27 000	5 900	22%	662	242	35 800	13 700	38%
Göteborgs Stadsteater	188	15 000	3 900	26%	43	3	14 400	100	1%
Göteborgs Symfoniker	31	5 000	4 900	98%	117	44	12 200	4 900	40%
Regionteater Väst	165	5 500	3 100	56%	286	223	6 600	2 700	41%
Vara Konserthus	16	900	300	33%	51	12	1 600	1 000	61%
Totalt	1 255	61 800	18 600	30%	1 282	539	74 300	22 600	30%

Kommentar: Tabellen visar deltagare i programaktiviteter i Västra Götaland. Antalet programaktiviteter och deltagare på turné utanför Västra Götaland är relativt få och inkluderas därför inte i tabellen. Med barn avses alla upp till 18 år, förutom för Göteborgs Stadsteater där samtliga upp till 26 år räknas med. Antalet deltagare är avrundade till hela hundratal.

Antalet programaktiviteter och deltagare, både vuxna och barn, ökade vid GöteborgsOperan, Regionteater Väst och Vara konserthus. Vidare ökade antalet programaktiviteter och deltagare vid Göteborgs symfonikers aktiviteter, men där var antalet deltagande barn likartat 2018. Göteborgs stadsteater har däremot redovisat färre aktiviteter och deltagare, både vuxna och barn. Folkteatern har också redovisat färre aktiviteter och deltagare, men fyra aktiviteter för barn och unga genomfördes i skillnad till år 2018 när inga aktiviteter för barn anordnades. Regionteater Väst har redovisat fler programaktiviteter med fler deltagare, bortsett från barn och unga vars antal minskade något. Borås stadsteater har inte inrapporterat deltagarantal.

3.5 Scenkonstinstitutionernas arbete med att vidga deltagande: en kvalitativ fördjupning

Kulturrådets kvalitativa uppföljning av kultursamverkansmodellen är baserad på institutionernas verksamhetsberättelser och en eventuell separat uppgiftsinsamling med ett visst tema. 2019 gjordes en uppgiftsinsamling bestående av en enkät med temat ”Ett breddat deltagande”. Enkäten syftade till att fördjupa kunskapen om hur institutionerna ser på och eventuellt arbetar med frågor som rör tillgängliggörande av kultur. Enkätfrågorna berör konkreta arbetsätt såväl som identifierade hinder och möjligheter för att nå grupper som i mindre utsträckning tar del av och deltar i konst- och kulturverksamheter.

I det här avsnittet presenteras resultatet av enkätsvaren för scenkonstområdet. Eftersom flera enkätfrågor var närliggande, överlappade enkätsvaren ibland. I det här avsnittet har de därför integrerats i fyra paragrafer. I paragraf 3.5.1 beskrivs verksamheternas arbetsätt och ledande styrdokument för arbetet med vidgat deltagande. I paragraf 3.5.2 belyses vilket behov finns för att utveckla nya arbetsätt. I paragraf 3.5.3 beskrivs hur verksamheterna uppnår kunskap om sin publik. I paragraf 3.5.4 beskrivs verksamheternas övriga reflektioner på temat.

3.5.1 Styrdokument och arbetsätt

Scenkonstinstitutionerna inom kultursamverkansmodellen arbetar för att verksamheten ska komma breda grupper av invånare till del. Den viktigaste prioriterade målgruppen är barn- och unga och därutöver riktar några verksamheter sig till professionella kulturutövare, personer med funktionsvariationer eller utländsk bakgrund. Vid sidan av det regionala uppdraget och de årliga genomförandeplanerna som krävs, har de flesta andra strategidokument som ligger till grund för arbetet med att vidga deltagande, exempelvis verksamhetsplan, likabehandlingsplan, publikstrategi, strategidokument, visionsdokument eller värdegrundsdokument.

Folkteatern har en publikstrategi 2018 – 2021 och har anställt en publikstrateg. Målet med publikarbetet är att publiken ska känna att Folkteatern är en angelägen plats för att uppleva scenkonst och att vara delaktig i olika processer. Att fördjupa publikens upplevelser är viktigt i Folkteaterns konstnärliga vision. Folkteatern kopplar olika aktiviteter till sin repertoar för att ständigt förankra och fördjupa publikens upplevelser. Det kan vara föreläsningar och samtal, tematiska quiz-kvällar eller workshops av olika slag samt även nattrepetitioner, för att nå en yngre publik.

Göteborgs symfonikers strategi 2019 – 2023 har ett tydligt publikfokus. Dokumentet ligger till grund för en årlig handlingsplan som beskriver vilka aktiviteter och projekt ska genomföras för att nå målen i strategin.

Göteborgs symfoniker har en ledande barn- och ungdomsverksamhet som viktig framgångsfaktor. Symfonikers skol- och familjeprogram ger barn och unga en stark konstnärlig upplevelse och genom pedagogiskt förberedelsematerial och instruktioner till efterarbete ska konsertupplevelsen och lärandet förlängas in i klassrummen. För att stimulera musicerandet hos barn och unga strävar Göteborgs symfoniker tillsammans med sina samarbetspartner att ta ett helhetsgrepp med inspirerande projekt som riktar sig till barn i alla åldrar och på alla nivåer. Exempelen är ungdomsorkester VÄGUS, Side by Side festivalen och samverkan med El Sistema.

Ett koncept med publiken i fokus är Relaxed Performance, som också är tillgänglig för personer med funktionsvariationer. Göteborgs symfonikers digitala kanal GSO Play (med syntolkning), utomhuskonserter och turnerande verksamheter når en bredd och ännu större publik än publikstatistiken visar.

Göteborgs Wind Orchestra (GWO) har en verksamhetsplan som uppmärksammar barn och ungdomar, amatörer och talanger, som del av ordinarie verksamhet. Strategin, som har bidragit till en ännu mer positiv publikupplevelse omfattar ett programutbud, ett fortsatt fokus på marknadsföring samt en helhetsupplevelse runt konserterna i Kronhuset med programpresentationer före konsert och servering vid konsert. Orkesterns mest publikattraktiva produktioner är de utsålda julkonserterna i Domkyrkan och utomhuskonserterna, till exempel på Götaplatsen i samband med Göteborgs Kulturkalas. Skol- och familjekonserter har varit en fortsatt central del av verksamheten.

Vidare samarbetar GWO med ett flertal ensembler och aktörer; bland annat Högskolan för scen och musik (HSM), Göteborg Art Sounds festivalen, Orkestergymnasiet i Vänersborg, Orkesterföreningen i Falköping, kulturskolor i regionen, Brunnsbo musikklasser och andra barn/ungdomskörer, Kultur i Väst samt Sveriges Orkesterförbund och flera av regionens amatörblåsorkestrar.

GöteborgsOperans har en Strategi 2018 – 2021 med huvudmålet att bedriva opera-, musikal-, dans- och konsertverksamhet med hög internationell konstnärlig kvalitet för en bred publik. Inom GO Skapa produceras olika kreativa projekt med delaktighet som grund. Det innebär programaktiviteter för alla åldrar, nybörjare och scenkonstlärare, etablerade svenskar och nyanlända samt personer med olika förmågor och förutsättningar. Alla projekt är en del av ett långsiktigt utvecklingsarbete av både scenkonst och publik. För att göra GöteborgsOperan mer tillgänglig filmar, streamar och livesänder man utvalda produktioner.

Regionteater Västs uppdrag är att kommunicera scenkonst till alla barn och unga i hela Västra Götaland, främst till barn på grundskolor. Nästan alla föreställningar är förbokade av skolor och en mycket liten del av utbudet är för allmänheten. Kommunerna och Regionteater Väst har undertecknat ett scenkonstavtal, som beskriver Regionteater Västs syfte, arbetssätt, omfattning och ansvarsfördelning. Lärarmaterial ger lärarna och klasserna möjlighet att arbeta med föreställningarna före och efter visningstillfället. Därutöver har Regionteater Väst utvecklat samtalsmodellen *Prata Scenkonst* som delas ut i samband med föreställningarna. Allt material finns tillgängligt på webben.

Regionteater Väst har en verksamhetsplan som beskriver hur det ska arbetas med jämställdhetsintegrering, mångfald, barnens deltagande, diskriminering och trakasserier.

Göteborgs stadsteater är huvudman för Göteborgs stadsteater och Backa Teater. På Göteborgs stadsteater som helhet arbetas det aktivt och långsiktigt i att bredda publiken vad gäller både ålder, kön, geografisk spridning, teatervanor, ekonomiska förutsättningar, funktionshinder och kulturell bakgrund. På Backa Teater är unga, såväl inom skolan som utanför skolvärlden, en prioriterad grupp. Dessutom har teatern specifika tjänster vars uppdrag är att nå de nämnda målgrupperna och förvalta långsiktiga relationer med intresseorganisationer, föreningar, skolor och andra forum.

Göteborgs stadsteater har en likabehandlingsplan som innehåller de tre delarna jämställdhet, mångfald och tillgänglighet, och en likabehandlingsgrupp ser kontinuerligt på att dessa aspekter beaktas i hela verksamheten och kommunikationen.

Vara konserthus har en tre-årig affärsplan som beskriver verksamhetsutvecklingen utifrån ett invånarperspektiv. Vara konserthus erbjuder invånare i alla åldrar kulturella upplevelser inom alla scenkonstområden och jobbar på flera sätt för att öka deltagandet, till exempel genom körprojektet Västra Götaland Sjunger, den Internationella Kvinnokören, deltagande i stadsfestivalen Jordgubbens Dag och samverkan med Riksteatern Väst. För att stärka kulturens roll i kommunen samverkas det med skolor och det lokala kultur- och föreningslivet. Ett stort antal föreställningar arrangeras för skolbarn i Vara kommun och närliggande kommuner. Utöver det arrangeras minst sex familjelördagar. Dessutom arrangeras också många möten och kulturkonferenser av lokal och regional relevans. En ny scen, Sparbanken Blackbox, ökar möjligheterna till att bredda och fördjupa programmet och bredda publiken.

Riksteatern Väst tar sin utgångspunkt i regionens uppdrag och arbetar operativt med att stödja och främja riksteaterföreningarna i deras arrangörskap genom att erbjuda spelplatser och forum där arrangör och producent möts. Ett exempel är Projektet VASS – scenkonst som vågar, som innebär ett antal föreställningar per säsong på fem olika orter i Västra Götaland. Syftet är att bygga långsiktiga relationer mellan arrangör och producent samt att attrahera nya publikgrupper. Regionteater Väst har ett publiknätverk som har till uppgift att gagna, kompetensutveckla och uppmuntra föreningarna i publikarbetet.

Kultur i Västs uppgift är att stödja och utveckla kulturlivet i dess vidaste bemärkelse och genom kulturen främja utvecklingen av samhället. Utifrån det regionala uppdraget fastställer styrelsen årligen verksamhetsplaner för verksamhetsområdena³.

Inom musiken främjar Kultur i Väst community-baserad verksamhet där professionella musiker samarbetar med olika målgrupper, till exempel med ensamkommande flyktingar, internerade och dess familjer eller gravida kvinnor. Kultur i Väst menar att i denna verksamhet musiken är ett verktyg för att bygga broar mellan människor, alltså låtas kulturen vara en del av ett hälsofrämjande och socialt hållbart samhälle.

Genom lobbyarbete och samverkan med arrangörsnätverk verkar Kultur i Väst för en jämställd programläggning av artister i de olika genrererna samt inspirerar arrangörerna till att ta större ansvar och plats i lokalsamhället kring frågor om mångfald och vidgat deltagande.

I dansområdet arbetar Kultur i Väst också medvetet med community-konceptet. Inom teatern har fokus varit på att öka mångfalden på scen. Barnperspektivet är integrerat i alla verksamhetsområden.

---

³ Från 2020 ingår Kultur i Väst i Västra Götalandsregionens förvaltning för kulturutveckling.

Göteborgs dans- och teaterfestival deltar i ett EU-projekt BeSpectACTive som handlar om att aktivera publiken till deltagande och skapa relation till några eller många publikgrupper. I arbetet ingår att skapa en publikgrupp som är med och väljer föreställningar.

Kulturakademin erbjuder kurser och utbildningar för alla professionella utövare och verksamheter inom scenkonst, musik och audiovisuell media. Verksamheten använder ett rättighetsbaserat arbetssätt som genomsyrar det dagliga arbetet på kansliet, kursinnehåll och information till både kursledare och deltagare. Utbildningarna är anpassade för alla, oberoende av könsidentitet, etnisk tillhörighet, funktionsvariation, religion och trosuppfattning, sexuell läggning och ålder. Alla kursdeltagare och anlitade får information om värdegrunden och riktlinjer för likabehandling.

3.5.2 Behovet av att utveckla nya arbetssätt för att vidga deltagandet.

I enkäten ställs frågan om vilket behov institutionerna har för att bättre kunna utveckla befintliga eller nya arbetssätt så att breda grupper av invånare ska ta del av kulturverksamhet.

Folkteatern menar att det kräver ett ständigt arbete för att bli mer tillgängliga och för att publiken känner sig personligt bemötande. **Regionteater Väst** tar emot studiebesök i teaterhuset och skulle gärna utöka det med fadderprogram, mentorskap och liknande för att barn och unga från alla samhällsgrupper ska få kännedom om konstnärlig verksamhet och möjliga yrken inom den.

Göteborgs symfoniker anser att ett fortsatt arbete behövs för att utveckla nya sätt för att nå ut bredare i staden. Genom samverkan med El Sistema har Göteborgs symfoniker lyckats nå ut i ett bredare perspektiv, som även påverkar hur man arbetar med skolkonserter. **Göteborgs stadsteater, Vara konserthus och Riksteatern Väst** ser också ett behov av att bättre kunna nå invånare i socioekonomiskt svaga områden. När det gäller personer med funktionsvariationer känner **Göteborgs symfoniker** ett behov av nya nätverk och nyckelpersoner som kan sprida informationen och förankra intentionerna.

Dessutom finns ett behov att bättre använda internet och digital teknik. **Kulturakademin** ser stort potential i ett webbaserat kursutbud. **Regionteater Väst** önskar sig utvecklingsprojekt i det digitala området, till exempel att utveckla datorspel av en föreställning, alltså nå en ny publik.

Vara konserthus ser möjligheter att ta ett större grepp regionalt genom ett närmare samarbete med arrangörer och andra i regionen kring att turnera ut residensproduktioner. **Regionteater Väst** vill utöka sina verksamheter med ett nationellt uppdrag för dans av, med och för barn och unga.

3.5.3 Kunskap om publiken

Scenkonstinstitutionerna arbetar på olika sätt för att uppnå kunskap om vilka som tar del av verksamheterna. Västra Götalandsregionen förordar genom det långsiktiga uppdraget att de genomför och redovisar resultat av publikundersökningar. Publikvärdarna står i direkt kontakt med publiken och vissa organisationer har personal som arbetar med publikutveckling. Scenkonstinstitutionerna samarbetar också med musiker och artister som står i direkt kontakt med publiken och är en del av ett nätverk där publikutveckling och delaktighet diskuteras.

Dessutom använder de flesta digitala biljettsystem som kan ge information om var publiken kommer ifrån och eventuella andra bakgrundsuppgifter. Sociala medier är också en viktig kunskapskälla. Göteborgs symfoniker använder tjänsten Google Analytics som registrerar vilka webbsidor besökarna använder sig av, lagrar det och presenterar det som statistik. SOM-institutet gör årligen en analys av den västsvenska SOM-undersökningen på uppdrag av Göteborgsoperan, Göteborgs stadsteater och Göteborgs konserthus. En fråga i undersökningen beror besök till besöksmålen i regionen, vilket gör det möjligt att jämföra sig med andra västsvenska besöksmål.

3.5.4 Övriga reflektioner

Scenkonstinstitutionerna påpekar att det krävs extra resurser för att kunna nå ut i större utsträckning, både när det gäller personal, kunskap och ekonomi. Utmaningen är framförallt ekonomisk eftersom arbetet för ett vidgat deltagande inte bär sig själv på egna intäkter och måste göras med offentliga medel. Ett breddat deltagande handlar också om samarbete med de mer hårda delarna av samhället såsom skolor, fritidsgårdar, familjecentraler. Att få ingångar och hitta påverkansargument för kulturens vikt är också en utmaning. Därutöver kräver förtrogenhet med kultur en viss kunskapsnivå om kulturformen och utmaningen idag är att den är minskande i synnerhet gällande klassisk symfonisk musik. Kommunikation kring konstformen måste göras på ett inkluderande sätt där upplevelsen för publiken sätts i centrum.

3. Museer och hemslöjd

4.1 Museer inom kultursamverkansmodellen

I Västra Götaland finns flera verksamheter inom samtida konst, design, natur- och kulturarv. Museerna har stor betydelse för människans livskvalitet, identitet och förståelse av samtiden. De arbetar aktivt med att öka tillgängligheten, inspirera till lärande och eget skapande. De är mötesplatser både för västsvenskar och turister och samverkar med flera aktörer i samhället exempelvis kommuner, näringsliv och civilsamhället. Följande verksamheter inom museer och hemslöjd ingick i samverkansmodellen 2019:

1. Bohusläns museum
2. Göteborg Stads museer
  - Göteborgs konstmuseum
  - Göteborgs stadsmuseum
  - Röhsska museet
  - Sjöfartsmuseet Akvariet
3. Läckö Slott (museum med sommaropera)
4. Nordiska Akvarellmuseet
5. Röda Sten Konsthall
6. Textilmuseet (från 2018)
7. Västergötlands museum
8. Västarvet – regional förvaltning för natur- och kulturarv som driver verksamheten på Göteborgs Naturhistoriska museum, Lödöse museum, Forsviks Bruk, Slöjd & Byggnadsvård, Vänersborgs museum, och Vitlycke museum.

Västarvet är en regional förvaltning för natur- och kulturarv som gör historien levande genom museer, besöksmål och utställningar med stor spridning i Västra Götaland. Som regional resurs har Västarvet fokus på kulturmiljö, naturvård, arkeologi, konservering och slöjd.

Göteborgs Stads museer ger perspektiv på människans historia och samtid genom utställningar, pedagogisk verksamhet och program. De fyra museerna kompletterar varandra i sina olika profiler och tillsammans förmedlar de bilder av staden och världen utifrån flera perspektiv: kulturhistoria, konst- och designperspektiv. I Göteborg ligger också *Röda Sten Konsthall* som visar samtidskonst och här kan en se allt från måleri och fotografi till performance, video och ljudkonst.

På skärgårdsön Tjörn ligger *Nordiska Akvarellmuseet*, en plats för möten mellan konst, människor och natur. Utöver utställningar, har museet en bred pedagogisk verksamhet och ett stort utbud av kulturarrangemang.

Bohusläns museum i Uddevalla redovisar flest besökare i Västra Götaland och här visas utställningar med konst, natur- och kulturarv.

Läckö Slott ger unika kultur- och naturupplevelser. Förutom utställningar, visningar och programverksamhet visas även opera på Stora Borggården varje sommar (som redovisas i denna rapport som musikverksamhet). I naturum Vänerskärgården – Victoriahuset får besökare kunskap om naturen.

Textilmuseet i Borås är del av det nordiska textil- och modecentrumet Textile Fashion Center, där också Textilhögskolan och textilföretag ingår. Museets permanenta och tillfälliga utställningar visar utvecklingen av textil- och modeindustrin, och belyser mode som konst, ofta av unga designers.

Västergötlands museum i Skara är ett kulturcentrum med utställningar, föreläsningar och aktiviteter. Här finns över 10 000 år av landskapets historia gestaltad.

4.2 Resultat från 2019

4.2.1 Utställningar och besök

Det har under 2019 varit 171 utställningar, varav 67 bild- och form, vid de åtta museiverksamheterna inom kultursamverkansmodellen. 48 utställningar (28 %) var specifikt riktade till barn mellan 0 och 18 år. Det är dock viktigt att poängtera att många utställningar riktar sig till både barn och vuxna, medan de inte medräknas i kategorin barn och unga. Antalet besök till utställningarna var drygt 1,7 miljoner, varav 28 procent var barn och unga.

Utställningar	varav bild- & form	varav barn	% barn & unga	Verksamhetsbesök	varav barn	% barn & unga
171	67	48	28%	1 708 500	471 900	28%

4.2.2 Programaktiviteter och deltagare

Redovisningen av programaktivitet skiljer sig väsentligt från föregående åren. I den tidigare kulturdatabasen redovisades enbart totalantalet programaktiviteter och antalet deltagare, men i den nya kulturdatabasen särredovisas de på typ av aktivitet och per kommun. Följaktligen har avvikelser i de redovisade antalen blivit för stora för en pålitlig jämförelse med tidigare redovisningar. Därutöver saknas i Kulturdatabasen deltagarantalet för Västarvets besöksmåls programverksamhet.

För att ändå kunna ge en bild av omfattningen av museernas programverksamhet visar tabellen nedan de redovisade totalsummorna, men dessa ska tolkas med försiktighet. Museerna och konsthallarna har redovisat drygt 10 270 programaktiviteter varav 4 480 riktade till barn och unga, d.v.s. 44 procent av utbudet. Det var 397 000 som deltog, varav 153 600 barn och unga, vilket motsvarar 39 procent av samtliga deltagare.

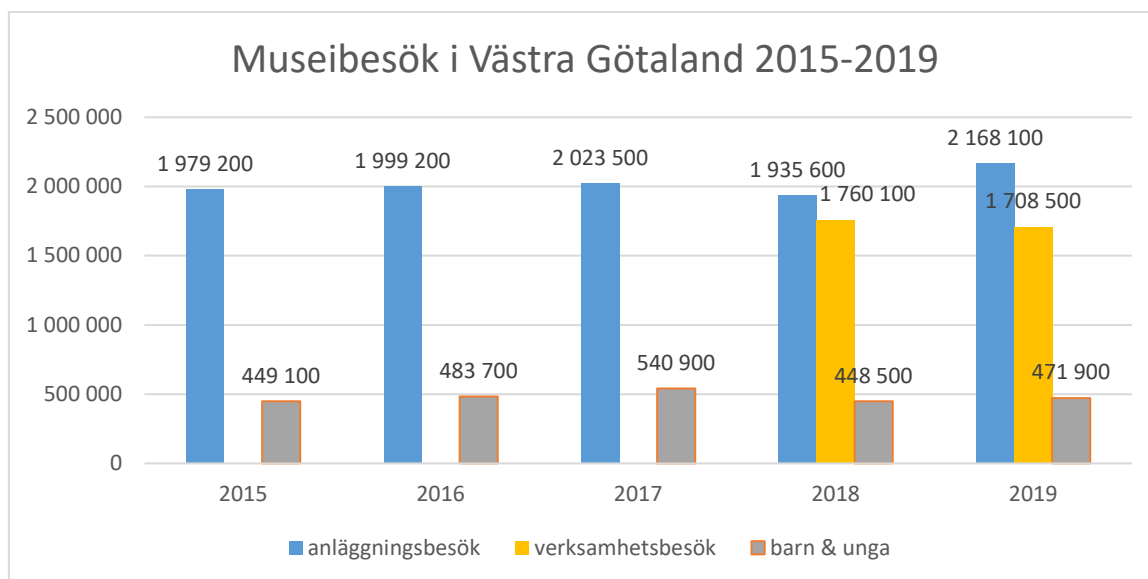
Programaktiviteter	varav barn & unga	% barn & unga	Deltagare	varav barn & unga	% barn & unga
10 270	4480	44%	397 000	153 600	39%

4.3 Besök till utställningar 2015 – 2019

Följande avsnitt avser att beskriva utvecklingen av antalet utställningar och besök till åtta museiverksamheter inom kultursamverkansmodellen i Västra Götaland mellan 2015 till 2019. I den nya Kulturdatabasen redovisas för första gången både anläggningsbesök och verksamhetsbesök. Som anläggningsbesök anses både besök till museiverksamheten och besök till annan verksamhet, till exempel restaurang, konferens, butik eller trädgård. Som verksamhetsbesök anses endast besök till museiverksamheten, till exempel utställningar eller programverksamhet.

Resultaten bör tolkas med försiktighet eftersom gränserna mellan anläggningsbesök och verksamhetsbesök är otydliga och dessutom är redovisningen av anläggningsbesök ofta baserad på en uppskattning. Till exempel, Läckö Slotts verksamhet omfattar också en trädgård och ett campingområde som inte ingår i museiverksamhet utan räknas som anläggningsbesök. Västarvets Vitlycke museum har fri entré och redovisar endast anläggningsbesök, alltså inkluderas Vitlyckes verksamhetsbesök inte i den officiella museistatistiken.

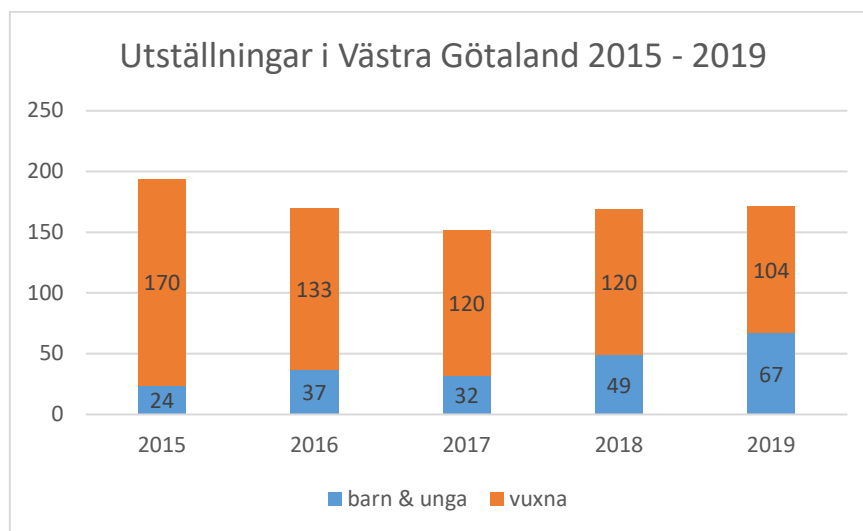
Utifrån figuren på nästa sida kan konkluderas att museibesöken när det gäller anläggningsbesök har återhämtat sig efter ett dåligt 2018, när varmt sommarväder och stängningar påverkade besöken negativt. 2019 blev ett rekordår med 2 168 100 besökare, men rekordet bör sättas i ett perspektiv. Det är Läckö Slott som står för den största ökningen med 295 000 redovisade anläggningsbesök 2019 mot 140 000 år 2018 och antalen är en uppskattning. Anläggningsbesöken visar en lätt ökande trend under perioden 2015 till 2019. Däremot minskade antalet verksamhetsbesök med – 3 procent, så att 1 708 500 personer besökte museernas verksamhet 2019.

Kommentar: Figuren visar antalet besök till utställningar vid åtta museiverksamheter i Västra Götaland. Med barn och unga avses alla upp till 26 år förutom Bohusläns museum och Västarvet där samtliga upp till 18 år räknas med. Antal besök är avrundade till hela hundratal. Statistik från Röda Sten Konsthall finns tillgänglig i Kulturdatatabasen från 2015 (men ingår i kultursamverkansmodellen först från 2016). Textilmuseet ingår i kultursamverkansmodellen först från 2018.

Antalet barn och unga redovisas som verksamhetsbesök och uppgick till 471 900 år 2019, d.v.s. 28 procent av det totala verksamhetsbesöket. Antalet barn och unga fluktuerar över tid runt medelvärdet 478 800. Andelen barn av det totala antalet besök ökar från 23 procent 2015 till 28 procent 2019.

Figuren nedan illustrerar utvecklingen av antalet utställningar mellan 2015 och 2019. Antalet utställningar för 2019 var 171, som är lika med medelvärdet för hela perioden 2015 – 2019. Antalet varierar något mellan 194 i rekordåret 2015 och 152 i bottenåret 2017. Antalet utställningar för barn och unga har ökat från 24 år 2015 till 67 år 2019. Andelen utställningar som riktar sig till barn ökar från 12 procent 2015 till 39 procent 2019. Trots detta har antalet barn som besökare legat stabilt.

Kommentar: Figuren visar antalet utställningar vid åtta museiverksamheter i Västra Götaland. Med barn och unga avses upp till 26 år förutom Bohusläns museum och Västarvet (upp till 18 år). Textilmuseet ingår i kultursamverkansmodellen först från 2018.

Tabellen nedan visar antalet besök i Västra Götaland till åtta museiverksamheter i kultursamverkansmodellen 2019. Som sagt, bör resultaten tolkas med försiktighet.

Museum	2019			
	anläggningsbesök	verksamhetsbesök	varav barn & unga	% barn & unga
Bohusläns museum	257 600	247 600	82 500	33%
Göteborgs Stads museer	527 100	426 900	106 900	25%
Läckö Slott	295 000	145 000	51 500	36%
Nordiska Akvarellmuseet	147 300	147 300	19 200	13%
Röda Sten Konsthall	194 800	34 100	7 000	20%
Textilmuseet	66 300	66 300	13 400	20%
Västarvets besöksmål	500 400	532 300	177 500	33%
Västergötlands museum	179 600	108 900	14 000	13%
Totalt	2 168 100	1 708 500	471 900	28%

Kommentar: Tabellen visar besök på museer i kultursamverkansmodellen i Västra Götaland. Med barn och unga avses alla upp till 26 år förutom Bohusläns museum och Västarvet där samtliga upp till 18 år räknas med. Antal besök är avrundade till hela hundratal.

När det gäller anläggningsbesök redovisar Läckö slott högst antal, med 295 000 besökare. På andra plats finns Bohusläns museum med 247 600 redovisade besökare. Göteborgs naturhistoriska museum (som ingår i Västarvets besöksmål) följer efter med 240 600 besökare.

När det gäller verksamhetsbesök har Bohusläns museum med 247 600 besökare redovisat högst antal verksamhetsbesök. Göteborgs naturhistoriska museum hade 240 600 besökare och Vitlycke museum 198 200.

Bohusläns museum drog 82 500 barn och unga och var därmed det populäraste museet. Drygt 60 000 barn och unga besökte Göteborgs stadsmuseum. Läckö slott har redovisat 51 500 barn och unga. När det gäller andelen barn och unga av samtliga verksamhetsbesök kommer Läckö Slott med 36 procent på första plats. På Bohusläns museum och Västarvets samtliga besöksmål utgör barn och unga en tredjedel av besökarna.

4.4 Museers och konsthallars programaktiviteter 2019

I det här avsnittet belyses vilka och hur många programaktiviteter som de åtta museerna och konsthallarna i kultursamverkansmodellen genomförde 2019. På grund av indelningen i typ av programaktiviteter i den nya Kulturdatan är jämförbarheten med föregående år, när endast totalt antal programaktiviteter inklusive de inom bild- och form redovisades, problematisk. Dessutom håller redovisningen av antal deltagare i den nya Kulturdatan inte den kvalitet som behövs, och nämns därför inte i den här rapporten.

Tabellen på nästa sida visar antalet publika aktiviteter som åtta museer och konsthallar anordnade i Västra Götaland 2019. Totalsumman publika aktiviteter var 10 270, varav 4480 (44 procent) riktade till barn och unga. De vanligaste programverksamheterna är

visningar och guidningar; ett total av 5520 har redovisats varav 43 procent med barn och unga. Drygt 2110 vandringar utanför museet gjordes varav 41 procent med barn och unga. 87 procent av alla enstaka workshops och prova-på-aktiviteter var riktade till barn och unga.

Typ av programverksamhet	Antal publika aktiviteter	Varav riktade till barn & unga	Andel barn & unga
Visningar / guidningar	5520	2350	43 %
Vandringar utanför museet	2110	860	41 %
Enstaka workshops / prova-på-aktiviteter	660	570	87 %
Föredrag / seminarier / samtal	620	40	6 %
Övrig programverksamhet inom museet	470	170	36 %
Övrig programverksamhet utanför museet	330	110	32 %
Scenkonstevenemang / föreställningar	150	40	24 %
Återkommande kurser / studiecirkel	140	70	53 %
Filmvisningar	70	20	26 %
Totalt antal publika aktiviteter	10270	4480	44 %

Kommentar: Tabellen visar antalet publika aktiviteter som åtta museer i kultursamverkansmodellen anordnades i Västra Götaland. Med barn och unga avses alla upp till 26 år förutom Bohusläns museum och Västarvet där samtliga upp till 18 år räknas med. Antalen är avrundade till hela tiotal.

4.5 Arbete inom museiverksamhet och bild och form för att vidga deltagandet: en kvalitativ fördjupning

I det här avsnittet presenteras resultatet av enkätsvaren på Kulturrådets enkät om breddat deltagande för museer samt bild och form. Eftersom enkätfrågorna var närliggande, överlappade enkätsvaren ibland. I det här avsnittet har de därför integrerats i fyra paragrafer. I paragraf 3.5.1 beskrivs verksamheternas arbetssätt och ledande styrdokument för arbetet med vidgat deltagande. I paragraf 3.5.2 belyses vilket behov det finns för att utveckla nya arbetssätt. I paragraf 3.5.3 beskrivs hur verksamheterna uppnår kunskap om sin publik. I paragraf 3.5.4 beskrivs verksamheternas övriga reflektioner på temat.

4.5.1 Styrdokument och arbetssätt

Liksom scenkonstinstitutionerna arbetar museer och konsthallar för att nå ut till breda grupper av invånare, varav barn och unga är en prioriterad målgrupp. Museerna anser att det är särskilt angeläget att i större utsträckning nå invandrare, och två museer nämner därutöver unga vuxna. Från de svarande museerna har Akvarellmuseet, Bohusläns museum, Läckö Slott, Röda Sten, Textilmuseet och Västergötlands museum ett uppdrag från regionen. Göteborgs stads kulturförvaltnings sektor museer, som är huvudman för

Röhsska museum, Göteborgs konstmuseum, Göteborgs stadsmuseum och Sjöfartsmuseet Akvariet, har inget regionalt uppdrag.

Akvarellmuseet har fri entré för alla upp till 26 år och genom ett nära samarbete med skolorna, över 100 skolbesök per år. För att nå publik i ett större geografiskt område samordnar museet gratis bussar från Göteborg vid varje vernissage och vid ett urval av kulturarrangemang. Dessutom har museet ett pop-upp-akvarellverkstad på platser från vilka folk sannolikt inte kommer att ta sig till museet på egen hand. Museet utvecklar en metod, via fjärrstyrd robot, för digitala visningar, ledda av en konstpedagog i realtid. Akvarellmuseet har ett brett lokalt och regionalt samarbete med civilsamhället, skolor och föreningar, exempelvis Konstvandringen Södra Bohuslän, Billströmska folkhögskolan, hembygdsföreningen, Naturskyddsföreningen, samverkansgruppen för Kultur i skolan och Västsvenska turistrådet. 7dagars-stipendiet, som funnits i tio år, är en del i det konstnärliga utvecklingsarbetet, som förutom att öka kontaktytorna med samtidskonsten från olika delar av Sverige och Europa, sprider vetskapen om Nordiska Akvarellmuseet och ger ringar på vattnet.

Bohusläns museum skriver att man arbetar utifrån rätten för alla att utöva och ta del av kulturen, som uttrycks tydligt i museets verksamhetsdokument. Museet har fri entré för alla och jobbar med daglig verksamhet för barn och unga samt vuxna. För att nå fler barn bjuds skolor direkt in till kulturmiljöpedagogiska aktiviteter. Dessutom arrangerar museet många aktiviteter i samarbete med civilsamhället, bland annat Sveriges ornitologiska förening, Naturskyddsföreningen, hembygdsföreningar, kulturföreningar, andra lokala museer, konstföreningar, studieförbund och kulturskolan. Därutöver håller museet föreläsningar för PRO och i äldreården om kulturarv, historien, traditioner och deltar i ett projekt för människor med Alzheimers sjukdom, kallat Möten med minnen. Arkeologi är ett annat arbetsområde. Bohusläns museum är en professionell aktör med lång och bred erfarenhet inom uppdragsarkeologi. Museet förmedlar vid upphandlingen av större arkeologiska undersökningsuppdrag, vilket ger möjligheten till att öka och bredda intresset.

Bohusläns museums konsthall har en programförklaring för Samtidskonst som styr samverkan och dialog med konstnärer, skola, konstföreningar, konsthallar, museer, konstnätverk och andra aktörer. Konsthallen eftersträvar att erbjuda ännu fler medskapare ett rum för reflexion, meningsutbyte och kritisk diskussion.

Göteborgs stads kulturförvaltnings sektor Museer driver och utvecklar publika kulturinstitutioner, mötesplatser och verksamheter, som är ett av kulturnämndens grunduppdrag och understryks även i Göteborgs stads kulturprogram. Målsättningen är att främja delaktighet, interkulturell dialog och människors lust och motivation att ta del av och utöva konst och kultur. Därför strävar museerna att öka tillgängligheten avseende innehåll, tilltal och fysiska rum samt att bygga hållbara relationer med besökare och samarbetsparter, i synnerhet skolor.

Göteborgs museer erbjuder kostnadsfria museielektioner till skolor i samtliga stadsdelar och arbetar aktivt för att nå klasser i stadsdelar som ligger lågt i besöksstatistiken. I dessa prioriterade stadsdelar har museerna valt att etablera långsiktiga kontakter med ett antal aktörer och på så sätt övertid utvecklat hållbara och kvalitativa relationer. Ett exempel är Röhsskas museets arbete på Sjumila skolan i Biskopsgården där seniorer och unga har arbetat tillsammans. Ett annat exempel är Göteborgs konstmuseums samarbete med bildlärare från de prioriterade områdena i projektet Konstpaus. Ett tredje exempel är

Sjöfartsmuseet Akvariet som under sin stängning för om- och tillbyggnad har arbetat uppsökande, framförallt i Hjällbo.

Dessutom genomför samtliga museer målgruppsanpassade öppna visningar och program: till exempel syntolkade och teckenspråkstolkade visningar, visningar på lätt svenska, särskilda program riktade till personer med demensdiagnos eller till nyblivna föräldrar. Nya utställningar utvecklas utifrån ett målgruppsperspektiv.

Läckö Slotts samarbetar med studieförbunden, föreningar och skolor. Tillsammans med skolan har det arbetats fram ett skolprogram som årligen omfattar drygt 2750 elever i årskurserna 2, 5 och 8. Skolprogrammet når också nya invandrare och resurssvaga. Denna del i verksamheten finansieras helt av sponsorn Sparbanken Lidköping.

Röda Sten Konsthall betonar att verksamheterna drivs av en ideell förening där alla kan bli medlem av och vara delaktiga i beslutsprocesser. Röda stens utställningar har en intersektoriell och konstartsöverskridande karaktär så att den kan förstås av en bredd konstpublik. Programaktiviteterna är utformade utifrån olika målgruppers inspel. Till exempel driver Röda Stens konstpedagoger verksamhet för barn och ungdomar. Arbetet är målgruppsriktat och uppdateras kontinuerligt med ledning av vad som fungerar bra eller mindre bra. Röda Sten har en metod där konstpedagoger arbetar tillsammans med en fritidsledare för att det sociala klimatet ska vara lika tillåtande som det konstnärliga. För att öka tillgängligheten bemöts alla deltagare utifrån sina möjligheter, till exempel personer med funktionsvariation.

Minoritetsperspektivet är något som varit extra aktuellt under de senaste åren. Konstnärer med urfolksbakgrund har ställt ut och medverkat till nyproduktioner.

Textilmuseet skriver att man ständigt arbetar med att nå nya grupper via många olika metoder. Personalen är uppsökande vid evenemang i staden som lockar stor publik. Museet samverkar med föreningar och grupperingar i projektet Mötesplatser i staden, som har skapats för socioekonomiskt prövade områden. Ett annat exempel är Måndagsklubben där Textilmuseet, Borås stadsmuseum och Svenska kyrkan samverkar med att föra samma barn och vuxna ur olika socioekonomiska grupper via workshops inom en mängd olika kulturuttryck. Ett tredje är den öppna och experimentella verksamheten i DIY-arenan (Do it yourself), som är baserad på en flexibel pedagogisk metod och underifrån perspektiv. Den drivs av både museet och en mängd utifrån kommande initiativ och samverkanspartners. Därutöver samarbetar museet regionalt i projektet Folkbildning och kultur i samverkan (FOKIS).

Västergötlands museum nämner en rad aktiviteter och samarbeten för att nå olika målgrupper. Museet har stegvis utökat samarbetet med fler utomstående parter under de senaste åren, bland annat hembygdsföreningarna i regionen, hemslöjden, de kommunala museerna i regionen, Skara stift, folkbildningen, det lokala föreningslivet, ungdomens hus Stureplan, Charlies teater och Skara skolscen och många engagerade privatpersoner. Museet arbetar aktivt för att inkludera fler volontärer i verksamheten. Vidare utvecklas särskilda program för elever under tillfälliga utställningar. Populärast för skolklasser är programmen "Tidsresan" i friluftsmuseet Fornbyn och basutställningen "Skara i medeltiden". Det är barn och ungdomar från förskolan, grundskolan och gymnasiet som besöker museet men även grupper från vuxenutbildningar, folkhögskolor, SFI, föreningar och organisationer av olika slag.

4.5.2 Behovet av att utveckla nya arbetssätt för att vidga deltagandet.

Enkätsvaren tyder på att utvecklingen av nya arbetssätt för att vidga deltagandet handlar om målgruppsbaserade arbetssätt utifrån kvalitativa och långsiktiga samarbeten.

Göteborgs stads museer beskriver att målgruppstänket har blivit en viktig del av museers övergripande strategiska verksamhetsplanering. De utvecklar flera och övertid hållbara relationer till exempel med skolor. Att involvera fokusgrupper och referensgrupper i utveckling av större projekt är också numera en etablerad metod.

För Röda Stens Konsthall handlar arbetet för att bredda deltagandet också om att arbeta långsiktigt och kvalitativt, därför att *”nå många men utan fördjupning har en tendens att inte förändra i grunden”*.

Detsamma gäller för Bohusläns museum som vill satsa på mer utåtriktad verksamhet som bygger relationer med ovana grupper, till exempel unga vuxna i riskzonen. Utställningarna i konsthallen sätter fokus på viktiga samhällsfrågor och världen omkring oss, inte minst för att bli mer angelägna för ungdomar. Bohusläns museum stärker också samarbetet med föreningslivet, till exempel genom satsningen Allt berättar historia, där kulturarvsföreningar besöker sina kulturmiljöer.

Borås Stad har skapat en ny enhet kallad Publika möten som också indicerar en utveckling mot verksamhet som kommer samhället till gagn i ännu större utsträckning genom att ställa publiken centralt.

Ett annat behov berör intensifieringen av digitalt utvecklingsarbete. Bohusläns museum och Akvarellmuseet utvecklar nya metoder för att arbeta pedagogiskt och interaktivt i relation till nya digitala plattformar som kan göra samlingarna och utställningarna mer tillgängliga. Enligt Akvarellmuseet passar det i en strategi för hållbar och klimatvänlig kulturkonsumtion.

Ett tredje behov som Akvarellmuseet upplever är transport till museet. Därför hoppas museet att Västtrafik återinför Akvarellbussen som gick mellan Göteborg och Södra hamnen i Skärhamn för några år sedan.

4.5.3 Kunskap om besökare

Museerna beskriver en rad av metoder för att lära mer om besökarna och deltagarna i programverksamhet. Utifrån enkäten kan konkluderas att uppföljning och statistik på deltagandet och besök är integrerad i museernas verksamhet. Det vanligaste sättet är att föra samtal med besökare och det varierar från informella samtal till en mer strukturerad insamling av information i form av en utvärdering med deltagare eller publikundersökning. Publikundersökning sker också genom enkäter. Därutöver deltar museerna i samverkansprojekt och genom samråd med partners uppnås en del kunskap.

Göteborgs stads kulturförvaltnings sektor Museer ger en noggrann beskrivning av vilka olika metoder utnyttjas för att uppnå kunskap:

”Genom kassasystemet mäter vi andel barn och unga som kommer till museerna. Inom museilektionsverksamheten förs statistik över varje klass och från vilken stadsdel de kommer och vilken årskurs de är.

Två större publikundersökningar genomfördes under 2018. Dels en på plats på museerna och dels en baserat på ett representativt urval av göteborgare för att också mäta vem som inte ser att museerna är något för dem men också för att fånga upp den grupp som tror att museerna är för dem men som ändå inte besöker. Den typen av undersökningar kontextualiserar vi sedan med t ex MYKAs undersökningar. Fokus för 2018 har varit att titta på om pris är ett hinder eller inte då Göteborgs stads museer justerade sina entréavgifter det året. Bra publikundersökningar är ett ständigt utvecklingsområde då

kunskapen om de som besöker oss och de som väljer att inte besöka oss alltid kan förbättras.

Andra typer av undersökningar t ex insamling av postnummer genomförs med oregelbundenhet. Därtill ger statistik för besök på hemsidor och interaktion i olika sociala medier ytterligare dimension till kunskapen om publiken.

Mötet med publik i programverksamhet ger daglig feedback till museerna. Därtill är relationer till lärare och deras feedback en viktig kanal för verksamhetsutveckling men också fokus- och referensgrupper i enskilda projekt”.

4.5.4 Utmaningar och övriga reflektioner

Myndighetens för kulturanalys rapporter visar att deltagandet i kulturlivet är stratifierat utefter demografiska och socioekonomiska skiljelinjer. Kvinnors och ungas kulturkonsumtion är större och socioekonomiskt starka grupper tar del av ett större och bredare utbud av kulturaktiviteter. Det krävs en långsiktig strategi, alltså kontinuerlig målgruppsinriktad verksamhet och resurser för att på allvar bryta igenom och bredda delaktighet. Museerna anger att resurser sätter begränsningar för i vilken omfattning de kan arbeta med att nå fler grupper. Museerna har kostnader och personalresurser kopplade till museibyggnader, forskning, samlingsförvaltning, förmedling och utställningar. Det krävs andra resurser och löpande kompetensutveckling av personal för att verksamheten ska bli angelägen för fler och utvecklas utifrån specifika målgruppens behov. Dessutom påpekar Göteborgs museer att resurserna som finns också måste säkerställa självfinansieringen.

När det gäller kulturarv och kulturmiljö tar förvaltningsarbetet merparten av resurserna, vilket tillsammans med att det är arbetskrävande att aktivt arbeta med målgrupper gör att allt för få insatser kan göras, så menar Bohusläns museum. Västergötlands museum ser att forskningsprojekt och extern finansiering kan vara en nyckel till ett breddat deltagande. Verksamheten i Varnhem med Kata Gård har visat att kunskapsuppbyggnaden inom den arkeologiska verksamheten är populär och bidrar till mycket uppmärksamhet inte bara på regional nivå. Kompetensen bland de anställda i ämnena arkeologi, etnologi, byggnads- och arkitekturhistoria och jordbrukshistoria är ovanligt hög men på grund av en stor arbetsbelastning och kopplingar till uppdrag finns knappast möjligheter till större forskningsprojekt eller handledning av studenter. Utvecklingen under de senaste åren kräver dock nya underlag för samverkan med universitetet, förnyade basutställningar och forskningsprojekt och inte minst underlag till kunskapsbaserad besöksmålutveckling.

När det gäller bild och form menar Röda Sten och Bohusläns museums konsthall att samtidskonst har stor potential till att nå och möta olika människor men är resursmässigt underprioriterat. Det löpande konstpedagogiska och kurerande av utställningar tar merparten av resurserna, så att för få extra insatser kan göras. Ett annat sätt att bredda deltagandet är att utveckla den digitala tekniken i relation till samlingar och utställningar, och även här räcker resurser ofta inte.

5. Arkiv

5.1 Resultat från 2019

De regionala arkiven är viktiga kulturpolitiska aktörer i Västra Götaland. De finns tillgängliga på olika orter, samlar föreningslivets minne och är ett kulturarv för människor idag och i framtiden. Arkiv erbjuder föreningar en säker förvaring och registrering av deras arkiv samt arbetar för att deras handlingarna tillhandahålls för forskning. Följande föreningsarkiv ingick i kultursamverkansmodellen 2019:

- Bohusläns föreningsarkiv
- Skaraborgs föreningsarkiv
- Älvsborgs föreningsarkiv
- Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland

Arkivbeståndets totala storlek i hyllmeter var 4 515 sista december 2019, varav minst 2 517 hyllmeter var ordnad och förtecknad. Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland har varit störst med 1 850 hyllmeter. I genomsnitt har 69 procent av arkivbeståndet varit sökbar i Nationella Arkivdatabasen. Under 2019 togs 5 970 arkivvolymerna fram för att tillgängliggöra och tillhandahålla, varav i Bohusläns föreningsarkiv togs det fram 4 650. Viktigt att poängtera är dock att det är uppskattade siffror, då det saknas ett kvalitetssäkrat system för att mäta antal framtagna arkivvolymerna.

Föreningsarkiven arrangerade under 2019 även 87 publika aktiviteter varav 50 arkivvisningar och 14 utställningar. Antalet deltagare var 6 900 personer, varav 100 var barn och unga (antalet barn redovisas sällan). Övriga redovisade programaktiviteter var föreläsningar, publikssamtal och kurser.

Program-aktiviteter	Varav utställningar	Deltagare	varav barn	Storlek i hyllmeter
87	14	6 900	104	4 515

5.2 Arkivens arbete med att vidga deltagandet: en kvalitativ fördjupning

Arkiven som är med i kultursamverkansmodellen är Bohusläns föreningsarkiv, Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland, Skaraborgs föreningsarkiv och Älvsborgsarkiv. Det är dessa arkiv som besvarade enkäten om breddat deltagande. Älvsborgsarkivet är ett decentraliserat föreningsarkiv utan egen arkivdepå, som tillhandahåller lokala föreningsarkiv i kommunerna i före detta Älvsborgs län. Arkiven har inga uppdrag från Västra Götalandsregionen men förhåller sig till kulturplanen.

5.2.1 Arbetssätt

Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland upprättar utveckling- och verksamhetsplaner, men de är mer övergripande. Arkivet arbetar för att öka delaktigheten genom samverkan med kommunernas kultur- och fritidsförvaltningar, föreningar och enskilda medborgare med intresse för kulturarvsfrågor. När det gäller det pedagogiska arbetet har arkivet under flera år i samarbete med kommuner bedrivit ett minnelsearbete för personer med demens. Dessutom arrangerar arkivet i samarbete med studieförbund studiecirkel där

deltagarna blir medskapare, berättare och lyssnare. Därutöver använder arkivet sociala medier för att uppnå interaktivitet med intresserade.

Skaraborgs föreningsarkiv försöker på olika sätt marknadsföra arkivverksamheten till föreningar, så att de känner till att arkiven finns för att deras historia kan bli bevarad och att man kan dra nytta av de enskilda arkiven i olika sammanhang. En utåtriktad aktivitet var arkivets vandringsutställning i 11 av Skaraborgs 15 kommuner under 2018 - 2019. På de flesta platser arrangerades programaktiviteter för att nå nya intresserade som annars inte kunde nås. Därutöver har arkivet ordinarie utåtriktade verksamheter som program, arkivcaféer, föreningsmässor och Arkivens dag.

Älvsborgsarkivets primära arbete är att samtliga föreningsarkivens förteckningar blir digitaliserade i Visual Arkiv och sedan presenterade på NAD (Nationella Arkivdatabasen). Dessutom arbetas mycket med Arkivens dag, som är ett bra tillfälle att erbjuda arkivens brukare, skolor och övriga intresserade vad som finns i arkiven. Älvsborgsarkivet hoppas inom snar framtid kunna erbjuda digitala arkiv.

Bohusläns föreningsarkiv delar byggnaden med Bohusläns museum som ger framöjligheter att nå ut. Dessutom marknadsförs arkivet via hemsidor, sociala medier, annonsering via museet, utskick till medlemsorganisationer, kommunerna, med flera. Personalbrist begränsar möjligheter att delta i kommunala kulturveckor och liknande arrangemang.

5.2.2 Kunskap om vilka som tar del av verksamheten

Arkiven har god kännedom om vilka som använder de enskilda arkiven, genom olika typ av återkoppling från forskare, kommuner, föreningar, eller övriga besökare. Arkiven har däremot inga resurser för en strukturerad besökarundersökning.

5.2.3 Behovet av att utveckla nya arbetssätt för att vidga deltagandet.

Arkiven är inte nöjda med sina möjligheter att nå ut till samhället. Ett arkiv drivs av enbart en eller två arkivarier och dessutom räcker de finansiella resurserna inte till för att utöka eller omprioritera arbetet. Extra resurser behövs för att utveckla pedagogisk verksamhet och därmed bättre kunna nå skolor, unga generationer och nätverk som ofta inte drivs enligt den traditionella föreningsmodellen. En annan önskan är att inkludera olika föreningar och organisationer som har skapats på etnisk grund. Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland menar att det krävs ytterligare insatser för att ännu bättre fånga medlemmarnas och potentiella intresserades uppmärksamhet på arkivets mycket spännande verksamhet. Särskild utmanande är att bygga långsiktiga relationer med nya grupper så att deras kunskap och förtroende i arkivens verksamhet ökar.

Bohusläns föreningsarkiv skriver att deras ekonomi är otillräcklig för att anställa ny personal med rätt kompetens och utbildning. Personalbrist begränsar möjligheter för att kunna delta i kommunala kulturveckor och liknande arrangemang. Aktivt utåtriktad verksamhet genererar fler besökare, men också ökat krav på service som på grund av låg personaltäthet inte kan tillgodoses.

Bilaga 1: 27 verksamheter i kultursamverkansmodellen 2019

Föreningsarkiv

1. Bohusläns föreningsarkiv
2. Skaraborgs föreningsarkiv
3. Älvsborgs föreningsarkiv
4. Föreningsarkivet i Sydvästra Götaland

Konst- & kulturfrämjare, bibliotek & litteratur och film

1. Film i Väst
2. Göteborgs stad, dans- och konstkonsulenter
3. Kulturakademin
4. Kultur i Väst (även bibliotek och film)
5. KulturUngdom
6. Riksteatern Väst

Museer, bild- och form och hemslöjd

1. Bohusläns museum
2. Göteborgs museer
  - Göteborgs konstmuseum
  - Göteborgs stadsmuseum
  - Röhsska museet
  - Sjöfartsmuseet Akvariet
3. Läckö Slott (museum med sommaropera)
4. Nordiska Akvarellmuseet
5. Röda Sten Konsthall
6. Textilmuseet
7. Västergötlands museum
8. Västarvet – regional förvaltning för natur- och kulturarv som driver verksamheten på Göteborgs Naturhistoriska museum, Lödöse museum, Forsviks Bruk, Slöjd & Byggnadsvård, Vänersborgs museum, och Vitlycke museum.

Scenkonst

1. Borås Stadsteater (**teater** och dans)
2. Göteborgs dans- och teaterfestival
3. Folkteatern (**teater**)
4. Göteborgs Operan (**musik, opera och musikteater samt dans**)
5. Göteborgs Stadsteater (**teater**)
6. Göteborgs Symfoniker (**musik**)
7. Göteborg Wind Orchestra (**musik**)
8. Regionteater Väst (**teater och dans**)
9. Vara Konserthus (**musik, dans och teater**)

Bilaga 2: Kulturrådets enkät om breddat deltagande

Enkätens syfte

Enligt riktlinjer för uppföljning av kultursamverkansmodellen (KUR 2019:16) ska Kulturrådets kvalitativa uppföljning av kultursamverkansmodellen avseende verksamhetsåret 2018 bestå av en kortfattad redovisning samt av en separat uppgiftsinsamling. Temat för årets separata uppgiftsinsamling är breddat deltagande. Uppföljningen genomförs huvudsakligen genom följande enkät. Det kan även bli aktuellt med kompletterande intervjuer hösten 2019.

Att skapa ökad tillgång till kultur runt om i hela landet och att nå nya grupper har länge varit centralt i kulturpolitiken. Samtidigt har kulturvanorna och deltagandet i kulturlivet sett liknande ut över tid. Som framgår av Myndigheten för kulturanalys undersökning av kulturvanor, som bygger på SOM-institutets årligen insamlade uppgifter, att det finns variationer i kulturdeltagande mellan olika grupper i befolkningen sett till kön, ålder, boendeort och socioekonomiska faktorer.⁴ Med anledning av detta har Kulturrådet påbörjat ett utvecklingsarbete kring frågor som rör breddat deltagande. Temat på årets separata uppgiftsinsamling är en del av det arbetet.

Med den här enkäten vill vi fördjupa vår kunskap om hur regionerna och verksamheter som får stöd genom kultursamverkansmodellen ser på och eventuellt arbetar med frågor som rör tillgängliggörande av kultur. Vi hoppas få inblick i konkreta arbetssätt såväl som identifierade hinder och möjligheter för att nå grupper som i mindre utsträckning tar del av och deltar i konst- och kulturverksamheter. Resultatet av enkäten kommer presenteras i en rapport runt årsskiftet 2019/2020.

Enkätens frågor besvaras utifrån tid och resurser, med förhoppning om att besvarande av enkäten även ger mervärde till regionens och verksamheternas arbete.

Vad som avses med breddat deltagande i enkäten

Breddat deltagande avser att konst- och kultur ska komma breda grupper av invånare till del, utifrån aspekter som till exempel socioekonomiska och geografiska förhållanden samt diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder). Uppföljningen fokuserar på ett publik-/besökare-/användarperspektiv. Men även andra aspekter på deltagande kan adresseras i svaren om det bedöms ha betydelse för invånarnas deltagande, till exempel ett konstnär-/utövarperspektiv.

Enkätfrågor

1.1 Beskriv om verksamheten har några prioriterade målgrupper i sitt/sina uppdrag

---

⁴ https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2018/08/kulturvanor-webb_uppdaterad.pdf

- 2.1 Beskriv om och i så fall hur ni arbetar för att verksamheten ska komma breda grupper av invånare till del.⁵ Har ni till exempel ett strategidokument, särskilda arbetssätt eller motsvarande? Bifoga gärna eventuella dokument.
- 2.2 Ser ni behov av att utveckla befintliga eller nya arbetssätt för att breda grupper av invånare ska ta del av verksamheten?
- 3.1 Beskriv om och i så fall hur ni arbetar för att uppnå kunskap om vilka som tar del av verksamheten.
- 4.1 Utifrån verksamhetens befintliga resurser och uppdrag, är ni nöjda med hur ni når ut till regionens invånare idag?
- 4.2 Utifrån verksamhetens befintliga resurser och uppdrag, vilket utrymme upplever ni att ni har att påverka vilka som tar del av verksamheten?
- 4.3 Är det någon eller några målgrupper som ni anser är särskilt angeläget att nå i större utsträckning? Finns det i så fall några särskilda utmaningar för att nå nämnda målgrupp/er?
- 5.1 Har ni övriga reflektioner som rör tillgängliggörande av kultur till breda grupper av invånare? Det kan till exempel vara kunskaps- och kompetensbehov, identifierade hinder eller framgångsfaktorer eller hur ni ser på möjligheterna att uppnå bestående resultat. Ni kan också göra andra medskick till Kulturrådets arbete med frågorna.

---

⁵ Se förklaring av breddat deltagande/breda grupper av invånare i enkätens inledning.

2019-06-04

Sammanfattning av uppföljning av kultursamverkansmodellen 2015 – 2019

VGR Analys 2020:30

Diarienummer: [KUN 2020-00347](#)

Kontaktperson: Koen Braak, Data och analys, Samhällsanalys

Telefon 073-074 58 99

E-post: koen.braak@vgregion.se